

II

(Oznámenia)

OZNÁMENIA INŠTITÚCIÍ, ORGÁNOV, ÚRADOV A AGENTÚR EURÓPSKEJ
ÚNIE

EURÓPSKA KOMISIA

OZNÁMENIE KOMISIE

Dočasný krízový rámec pre opatrenia štátnej pomoci na podporu hospodárstva v dôsledku agresie
Ruska proti Ukrajine

(2022/C 426/01)

1. **AGRESIA RUSKA PROTI UKRAJINE, JEJ VPLYV NA HOSPODÁRSTVO EÚ A POTREBA DOČASNÝCH
PODPORNÝCH OPATRENÍ ŠTÁTNEJ POMOCI**

1. Rusko 22. februára 2022 nezákonne uznalo Doneckú a Luhanskú oblasť Ukrajiny, ktoré nie sú kontrolované vládou, za nezávislé subjekty. Rusko začalo 24. februára 2022 nevyprovokovanú a neodôvodnenú vojenskú agresiu proti Ukrajine. Európska únia (EÚ) a medzinárodní partneri na toto závažné porušenie územnej celistvosti, zvrchovanosti a nezávislosti Ukrajiny okamžite reagovali zavedením reštriktívnych opatrení (sankcií). Sankcie zaviedli aj proti Bielorusku vzhľadom na jeho úlohu pri uľahčovaní ruskej vojenskej agresie. V nasledujúcich týždňoch boli prijaté ďalšie opatrenia a v závislosti od vývoja situácie je možné prijatie aj iných opatrení. Určité reštriktívne hospodárske protioopatrenia ⁽¹⁾ sa rozhodlo prijať aj Rusko.
2. Ruská vojenská agresia proti Ukrajine, uložené sankcie a protioopatrenia, ktoré prijalo napríklad Rusko, budú mať hospodárske dôsledky na celý vnútorný trh. Podniky v EÚ môžu byť zasiahnuté viacerými spôsobmi, priamo aj nepriamo. Prejaví sa to môže klesajúcim dopytom, prerušením existujúcich zmlúv a projektov s následnou stratou obratu, narušením dodávateľských reťazcov, najmä surovín a polotovarov alebo iných vstupov, ktoré už nemožno získať, alebo nie sú ekonomicky dostupné.
3. Ruská vojenská agresia proti Ukrajine viedla k narušeniu dodávateľských reťazcov pri dovoze určitých výrobkov z Ukrajiny do EÚ, najmä obilnín a rastlinných olejov, ako aj pri vývoze z EÚ na Ukrajinu. Rast cien elektriny a plynu v EÚ výrazne ovplyvnil trh s energiami. Pravdepodobnosť ruskej vojenskej agresie proti Ukrajine ovplyvňovala trh s energiami už niekoľko týždňov pred reálnou agresiou. Vysoké ceny energií ovplyvňujú viaceré hospodárske odvetvia, nevynímajúc oblasti zvlášť zasiahnuté pandémiou COVID-19, ako je doprava a cestovný ruch. Tento vplyv sa prejavil aj na finančných trhoch, pričom obavy vládnú najmä vzhľadom na likviditu a volatilitu trhu pri obchodovaní s komoditami. Vojenská agresia Ruska proti Ukrajine viedla aj k veľkému vysídľovaniu ukrajinských občanov, či už v rámci krajiny alebo do susedných štátov, a k bezprecedentnému prílevu utečencov do EÚ, čo má vážne humanitárne a hospodárske dôsledky.

(¹) Napríklad 6. marca 2022 vláda Ruskej federácie prijala dekrét č. 299, ktorým sa mení odsek 2 metodiky na určenie výšky náhrady, ktorá sa má zaplatiť majiteľovi patentu pri rozhodovaní o použití vynálezu, úžitkového vzoru, rozhodnutia o použití vynálezu bez jeho súhlasu, ako aj postupu jej vyplatenia. V tejto pozmeňujúcej úprave sa neráta so „žiadnou kompenzáciou za používanie vynálezu, úžitkového vzoru alebo priemyselného dizajnu ‚majiteľov patentov‘ z cudzích štátov, ktoré sa dopúšťajú ‚nepriateľských činov‘“.

4. Geopolitická kríza vyvolaná agresiou Ruska proti Ukrajine má mimoriadne závažný vplyv aj na odvetvie poľnohospodárstva, potravinárskeho priemyslu, rybolovu a akvakultúry. Vysoké ceny energií sa prejavujú aj v zdražovaní hnojív. Na dodávky hnojív majú vplyv aj uvedené obmedzenia dovozu hnojív z Ruska a Bieloruska. Kríza bude mať pravdepodobne vážne dôsledky pre dodávky obilia (najmä kukurice a pšenice) a olejnatých semien (slničnice a repky olejnej) alebo derivátov škrobu z Ukrajiny a Ruska do EÚ a povedie k výraznému zvýšeniu cien krmív pre hospodárske zvieratá. Kombinovaný vplyv tohto zvýšenia nákladov na energie, hnojivá, obilie a oleje najvýraznejšie pociťuje odvetvie chovu hospodárskych zvierat^(?). Ukrajina je aj dôležitým výrobcom a vývozcom rastlinných olejov (najmä slnečnicového), takže zvyšovanie cien uvedených výrobkov má dosah na prevádzkovateľov v odvetví spracovania potravín a núti ich hľadať alternatívy.
5. Druhou obavou je nemožnosť zachovať tok výrobkov EÚ na Ukrajinu a potenciálne aj do Ruska a Bieloruska z dôvodu vojnovnej situácie alebo sankcií. To podľa všetkého ovplyvní najmä odvetvia vína a liehovín, spracovaných potravín (vrátane spracovaného ovocia a zeleniny), čokolády, cukrovínok, počiatocnej dojčenskej výživy a krmiva pre spoločenské zvieratá (v prípade Ruska), ovocia a zeleniny (v prípade Bieloruska) a väčšiny poľnohospodárskych produktov (v prípade Ukrajiny).
6. Situáciu zhoršuje prudký nárast výrobných nákladov, čiastočne v dôsledku zvýšenia nákladov na dusíkaté hnojivá po extrémnom zdražení zemného plynu, ale aj z dôvodu priameho využívania energií v poľnohospodárskych výrobných procesoch. Keďže Rusko a Bielorusko sú významnými výrobcami a vývozcami všetkých troch hlavných hnojív (dusík, fosfor, draslík), sankcie budú mať za následok ešte vyššie ceny hnojív.
7. Na základe týchto skutočností sa Komisia rozhodla prijať toto oznámenie s cieľom spresniť kritériá na posúdenie zlučiteľnosti opatrení štátnej pomoci s vnútorným trhom, pričom ide o opatrenia, ktoré môžu členské štáty prijať na nápravu hospodárskych účinkov v dôsledku agresie Ruska proti Ukrajine a následných sankcií, ktoré zaviedla EÚ a medzinárodní partneri, a protiopatrení, ktoré prijalo napríklad Rusko^(?). Na zmiernenie bezprostredných negatívnych sociálnych a hospodárskych následkov v EÚ, zachovanie hospodárskych činností a pracovných miest a uľahčenie potrebných štrukturálnych úprav v reakcii na novú hospodársku situáciu spôsobenú ruskou vojenskou agresiou proti Ukrajine je koordinovaná hospodárska reakcia členských štátov a inštitúcií EÚ rozhodujúca.

1.1. Sankcie, ktoré zaviedla Európska únia a medzinárodní partneri

8. Po nevyprovokovanej a neodôvodnenej agresii Ruska proti Ukrajine odsúhlasila Rada Európskej únie viacero balíkov reštriktívnych opatrení.

^(?) Ukrajina je pre EÚ štvrtým najväčším externým dodávateľom potravín a kľúčovým dodávateľom obilnín (52 % dovozu kukurice do EÚ, 19 % pšenice letnej), rastlinných olejov (23 % dovozu do EÚ) a olejnatých semien (22 % dovozu do EÚ, najmä repky olejnej: 72 %). Svetové ceny potravín sú už teraz vysoké a vzhľadom na situáciu by sa mohli ešte zvýšiť.

^(?) Napríklad podľa databázy Svetovej organizácie duševného vlastníctva (WIPO) Global Brand Database, databázy WIPO Global Designs Database a databázy PatentSight bolo v marci 2022 v Rusku platných približne 150 000 ochranných znáмок, 2 000 priemyselných dizajnov a 44 000 patentov vlastnených firmami z EÚ. Ochranné známky firiem z EÚ chránené v Rusku sa týkajú najmä týchto odvetví: farmaceutický priemysel, kozmetika, automobilový priemysel, chemický a spotrebný tovar, móda a luxusný tovar. Vzhľadom na neurčitú terminológiu v pozmeňujúcej úprave týkajúcej sa metodiky náhrady vyplácanej majiteľovi patentu na základe dekrétu č. 299 zo 6. marca 2022 (pozri poznámku pod čiarou č. 1), ktorý prijala ruská vláda, a vzhľadom na ekonomickú expozíciu podnikov EÚ a ich nehmotné aktíva v Rusku môže mať takéto protiopatrenie na podniky EÚ rozsiahly a škodlivý vplyv.

9. Rada 23. februára 2022 odsúhlasila balík opatrení, ktorý zahŕňa i) ciele sankcie proti 351 členom ruskej Štátnej dumy a ďalším 27 jednotlivcom, ii) obmedzenia hospodárskych vzťahov s časťami Doneckej a Luhanskej oblasti Ukrajiny, ktoré nie sú pod kontrolou vlády, a iii) obmedzenia prístupu Ruska na kapitálové a finančné trhy EÚ a k súvisiacim službám ⁽⁴⁾.
10. Rada 25. februára 2022 odsúhlasila ďalšie sankcie proti Rusku zamerané na: i) finančný sektor, ii) sektor energetiky, vesmírny sektor a sektor dopravy (letectvo), iii) položky s dvojakým použitím, iv) kontrolu a financovanie vývozu, v) vízovú politiku a vi) dodatočné sankcie proti ruským a iným (aj bieloruským) jednotlivcom ⁽⁵⁾.
11. Rada 28. februára 2022 rozhodla o uzatvorení európskeho vzdušného priestoru pre ruské lietadlá a prijala preventívne opatrenia s cieľom zabezpečiť, aby Ruská centrálna banka nemohla použiť svoje medzinárodné rezervy spôsobmi, ktoré by účinok prijatých opatrení oslabil ⁽⁶⁾. Rada zároveň prijala ďalšie sankcie proti ruským osobám ⁽⁷⁾.

⁽⁴⁾ Nariadenie Rady (EÚ) 2022/259 z 23. februára 2022, ktorým sa mení nariadenie (EÚ) č. 269/2014 o reštriktívnych opatreniach vzhľadom na konanie narúšajúce alebo ohrozujúce územnú celistvosť, zvrchovanosť a nezávislosť Ukrajiny (Ú. v. EÚ L 42 I, 23.2.2022, s. 1); vykonávacie nariadenie Rady (EÚ) 2022/260 a vykonávacie nariadenie Rady (EÚ) 2022/261 z 23. februára 2022, ktorým sa vykonáva nariadenie (EÚ) č. 269/2014 o reštriktívnych opatreniach vzhľadom na konanie narúšajúce alebo ohrozujúce územnú celistvosť, zvrchovanosť a nezávislosť Ukrajiny (Ú. v. EÚ L 42 I, 23.2.2022, s. 3; Ú. v. EÚ L 42 I, 23. 2. 2022, s. 15); nariadenie Rady (EÚ) 2022/262 z 23. februára 2022, ktorým sa mení nariadenie (EÚ) č. 833/2014 o reštriktívnych opatreniach s ohľadom na konanie Ruska, ktorým destabilizuje situáciu na Ukrajine (Ú. v. EÚ L 42 I, 23.2.2022, s. 74); nariadenie Rady (EÚ) 2022/263 z 23. februára 2022 o reštriktívnych opatreniach v reakcii na uznanie častí Doneckej a Luhanskej oblasti Ukrajiny, ktoré nie sú kontrolované vládou, a na nariadenie nasadenia ruských ozbrojených síl do týchto častí (Ú. v. EÚ L 42 I, 23.2.2022, s. 77); rozhodnutie Rady (SZBP) 2022/264 z 23. februára 2022, ktorým sa mení rozhodnutie 2014/512/SZBP o reštriktívnych opatreniach s ohľadom na konanie Ruska, ktorým destabilizuje situáciu na Ukrajine (Ú. v. EÚ L 42 I, 23.2.2022, s. 95); rozhodnutie Rady (SZBP) 2022/265 a 2022/267 z 23. februára 2022, ktorým sa mení rozhodnutie 2014/145/SZBP o reštriktívnych opatreniach vzhľadom na konanie, ktorým sa narúša alebo ohrozuje územná celistvosť, zvrchovanosť a nezávislosť Ukrajiny (Ú. v. EÚ L 42 I, 23.2.2022, s. 98; Ú. v. EÚ L 42 I, 23. 2. 2022, s. 114) a rozhodnutie Rady (SZBP) 2022/266 z 23. februára 2022 o reštriktívnych opatreniach v reakcii na uznanie častí Doneckej a Luhanskej oblasti Ukrajiny, ktoré nie sú kontrolované vládou, a na nariadenie nasadenia ruských ozbrojených síl do týchto častí (Ú. v. EÚ L 42 I, 23.2.2022, s. 109).

⁽⁵⁾ Rozhodnutie Rady (SZBP) 2022/327 z 25. februára 2022, ktorým sa mení rozhodnutie 2014/512/SZBP o reštriktívnych opatreniach s ohľadom na konanie Ruska, ktorým destabilizuje situáciu na Ukrajine (Ú. v. EÚ L 48, 25.2.2022, s. 1); nariadenie Rady (EÚ) 2022/328 z 25. februára 2022, ktorým sa mení nariadenie (EÚ) č. 833/2014 o reštriktívnych opatreniach s ohľadom na konanie Ruska, ktorým destabilizuje situáciu na Ukrajine (Ú. v. EÚ L 49, 25.2.2022, s. 1); rozhodnutie Rady (SZBP) 2022/329 z 25. februára 2022, ktorým sa mení rozhodnutie 2014/145/SZBP o reštriktívnych opatreniach vzhľadom na konanie, ktorým sa narúša alebo ohrozuje územná celistvosť, zvrchovanosť a nezávislosť Ukrajiny (Ú. v. EÚ L 50, 25.2.2022, s. 1); nariadenie Rady (EÚ) 2022/330 z 25. februára 2022, ktorým sa mení nariadenie (EÚ) č. 269/2014 o reštriktívnych opatreniach vzhľadom na konanie narúšajúce alebo ohrozujúce územnú celistvosť, zvrchovanosť a nezávislosť Ukrajiny (Ú. v. EÚ L 51, 25.2.2022, s. 1); rozhodnutie Rady (SZBP) 2022/331 z 25. februára 2022, ktorým sa mení rozhodnutie 2014/145/SZBP o reštriktívnych opatreniach vzhľadom na konanie, ktorým sa narúša alebo ohrozuje územná celistvosť, zvrchovanosť a nezávislosť Ukrajiny (Ú. v. EÚ L 52, 25.2.2022, s. 1); vykonávacie nariadenie Rady (EÚ) 2022/332 z 25. februára 2022, ktorým sa vykonáva nariadenie (EÚ) č. 269/2014 o reštriktívnych opatreniach vzhľadom na konanie narúšajúce alebo ohrozujúce územnú celistvosť, zvrchovanosť a nezávislosť Ukrajiny (Ú. v. EÚ L 53, 25.2.2022, s. 1); rozhodnutie Rady (EÚ) 2022/333 z 25. februára 2022 o čiastočnom pozastavení uplatňovania Dohody medzi Európskym spoločenstvom a Ruskou federáciou o zjednodušení postupu pri vydávaní víz občanom Európskej únie a Ruskej federácie (Ú. v. EÚ L 54, 25.2.2022, p. 1).

⁽⁶⁾ Nariadenie Rady (EÚ) 2022/334 z 28. februára 2022, ktorým sa mení nariadenie Rady (EÚ) č. 833/2014 o reštriktívnych opatreniach s ohľadom na konanie Ruska, ktorým destabilizuje situáciu na Ukrajine (Ú. v. EÚ L 57, 28.2.2022, s. 1), a rozhodnutie Rady (SZBP) 2022/335 z 28. februára 2022, ktorým sa mení rozhodnutie 2014/512/SZBP o reštriktívnych opatreniach s ohľadom na konanie Ruska, ktorým destabilizuje situáciu na Ukrajine (Ú. v. EÚ L 57, 28.2.2022, s. 4).

⁽⁷⁾ Vykonávacie nariadenie Rady (EÚ) 2022/336 z 28. februára 2022, ktorým sa vykonáva nariadenie (EÚ) č. 269/2014 o reštriktívnych opatreniach vzhľadom na konanie narúšajúce alebo ohrozujúce územnú celistvosť, zvrchovanosť a nezávislosť Ukrajiny (Ú. v. EÚ L 58, 28.2.2022, s. 1) a rozhodnutie Rady (SZBP) 2022/337 z 28. februára 2022, ktorým sa mení rozhodnutie 2014/145/SZBP o reštriktívnych opatreniach vzhľadom na konanie, ktorým sa narúša alebo ohrozuje územná celistvosť, zvrchovanosť a nezávislosť Ukrajiny (Ú. v. EÚ L 59, 28.2.2022, s. 1).

12. Rada 1. marca 2022 prijala ďalšie opatrenia: i) odstránenie vybraných ruských bánk zo systému zasielania správ SWIFT ⁽⁸⁾ a ii) opatrenia proti dezinformáciám šíreným ruskými štátnymi médiami Russia Today a Sputnik ⁽⁹⁾.
13. Rada 2. marca 2022 rozhodla o zavedení ďalších sankcií proti Bielorusku vzhľadom na jeho úlohu pri uľahčovaní vojenskej agresie, pričom sankcie sa týkali obchodu s tovarom používaným na produkciu alebo spracovanie tabakových výrobkov, nerastných produktov, výrobkov z chloridu draselného („potaše“), dreva, cementu, zo železa a ocele a výrobkov z gummy. Zakázala aj vývoz položiek a technológií s dvojakým použitím do Bieloruska alebo ich používanie v Bielorusku, vývoz tovaru a technológií, ktoré by mohli prispieť k vojenskému, technologickému, obrannému a bezpečnostnému rozvoju v Bielorusku, a vývoz strojových zariadení spolu s obmedzeniami poskytovania súvisiacich služieb ⁽¹⁰⁾. Rada prijala aj individuálne opatrenia proti 22 bieloruským jednotlivcom ⁽¹¹⁾.
14. Rada 9. marca 2022 prijala dodatočné opatrenia zamerané na bieloruský finančný sektor vrátane vylúčenia troch bieloruských bánk zo systému SWIFT, zákazu transakcií s Bieloruskou centrálnou bankou, obmedzenia finančných tokov z Bieloruska do EÚ a zákazu poskytovania eurobankoviek Bielorusku ⁽¹²⁾. Rada zaviedla aj ďalšie reštriktívne opatrenia, pokiaľ ide o vývoz tovaru a rádiokomunikačných technológií pre námornú plavbu do Ruska. Rada okrem toho uložila reštriktívne opatrenia voči ďalším 160 jednotlivcom ⁽¹³⁾. Dňa 15. marca 2022 ⁽¹⁴⁾ sa Rada dohodla na ďalších odvetvových a individuálnych opatreniach proti Rusku. Rada sa rozhodla najmä: i) zakázať všetky transakcie s určitými štátnymi podnikmi, ii) zakázať poskytovanie akýchkoľvek ratingových služieb, ako aj prístup k akýmkoľvek predplateným službám v súvislosti s ratingovými činnosťami akejkoľvek ruskej osobe alebo subjektu, iii) rozšíriť zoznam osôb spojených s ruskou obrannou a priemyselnou základňou, ktorým sa ukladajú prísnejšie obmedzenia týkajúce sa vývozu položiek a technológií s dvojakým použitím, ktoré by mohli prispievať k technologickému zlepšeniu ruského sektora obrany a bezpečnosti, a iv) zakázať nové investície do ruského energetického sektora a zaviesť komplexné vývozné obmedzenie na zariadenia, technológie a služby pre energetický

⁽⁸⁾ Nariadenie Rady (EÚ) 2022/345 z 1. marca 2022, ktorým sa mení nariadenie (EÚ) č. 833/2014 o reštriktívnych opatreniach s ohľadom na konanie Ruska, ktorým destabilizuje situáciu na Ukrajine (Ú. v. EÚ L 63, 2.3.2022, s. 1), a rozhodnutie Rady (SZBP) 2022/346 z 1. marca 2022, ktorým sa mení rozhodnutie 2014/512/SZBP o reštriktívnych opatreniach s ohľadom na konanie Ruska, ktorým destabilizuje situáciu na Ukrajine (Ú. v. EÚ L 63, 2.3.2022, s. 5).

⁽⁹⁾ Nariadenie Rady (EÚ) 2022/350 z 1. marca 2022, ktorým sa mení nariadenie (EÚ) č. 833/2014 o reštriktívnych opatreniach s ohľadom na konanie Ruska, ktorým destabilizuje situáciu na Ukrajine (Ú. v. EÚ L 65, 2.3.2022, s. 1), a rozhodnutie Rady (SZBP) 2022/351 z 1. marca 2022, ktorým sa mení rozhodnutie 2014/512/SZBP o reštriktívnych opatreniach s ohľadom na konanie Ruska, ktorým destabilizuje situáciu na Ukrajine (Ú. v. EÚ L 65, 2.3.2022, s. 5).

⁽¹⁰⁾ Nariadenie Rady (EÚ) 2022/355 z 2. marca 2022, ktorým sa mení nariadenie (ES) č. 765/2006 o reštriktívnych opatreniach vzhľadom na situáciu v Bielorusku (Ú. v. EÚ L 67, 2.3.2022, s. 1), a rozhodnutie Rady (SZBP) 2022/356 z 2. marca 2022, ktorým sa mení rozhodnutie 2012/642/SZBP o reštriktívnych opatreniach vzhľadom na situáciu v Bielorusku (Ú. v. EÚ L 67, 2.3.2022, s. 103).

⁽¹¹⁾ Nariadenie Rady (EÚ) 2022/345 z 1. marca 2022, ktorým sa mení nariadenie (EÚ) č. 833/2014 o reštriktívnych opatreniach s ohľadom na konanie Ruska, ktorým destabilizuje situáciu na Ukrajine (Ú. v. EÚ L 63, 2.3.2022, s. 1), a rozhodnutie Rady (SZBP) 2022/354 z 2. marca 2022, ktorým sa mení rozhodnutie 2014/145/SZBP o reštriktívnych opatreniach vzhľadom na konanie, ktorým sa naruša alebo ohrozuje územná celistvosť, zvrchovanosť a nezávislosť Ukrajiny (Ú. v. EÚ L 63, 2.3.2022, s. 5).

⁽¹²⁾ Nariadenie Rady (EÚ) 2022/398 z 9. marca, ktorým sa mení nariadenie (ES) č. 765/2006 o reštriktívnych opatreniach vzhľadom na situáciu v Bielorusku a zapojenie Bieloruska do ruskej agresie voči Ukrajine (Ú. v. EÚ L 82, 9.3.2022, s. 1).

⁽¹³⁾ Nariadenie Rady (EÚ) 2022/394 z 9. marca 2022, ktorým sa mení nariadenie (EÚ) č. 833/2014 o reštriktívnych opatreniach s ohľadom na konanie Ruska, ktorým destabilizuje situáciu na Ukrajine (Ú. v. EÚ L 81, 9.3.2022, s. 1).

⁽¹⁴⁾ Vykonávacie nariadenie Rady (EÚ) 2022/427 z 15. marca 2022, ktorým sa vykonáva nariadenie (EÚ) č. 269/2014 o reštriktívnych opatreniach vzhľadom na konanie narušujúce alebo ohrozujúce územnú celistvosť, zvrchovanosť a nezávislosť Ukrajiny (Ú. v. EÚ L 87I, 15.3.2022, s. 1); nariadenie Rady (EÚ) 2022/428 z 15. marca 2022, ktorým sa mení nariadenie (EÚ) č. 833/2014 o reštriktívnych opatreniach s ohľadom na konanie Ruska, ktorým destabilizuje situáciu na Ukrajine (Ú. v. EÚ L 87I, 15.3.2022, s. 13).

priemysel a v) zaviesť ďalšie obchodné obmedzenia týkajúce sa železa a ocele, ako aj luxusného tovaru ⁽¹⁵⁾. Rada sa okrem toho rozhodla sankcionovať kľúčových ruských oligarchov, lobistov a propagandistov, ako aj kľúčové spoločnosti v leteckom, vojenskom, lodiarstvom a strojárskom odvetví, ako aj v odvetví dvojakého použitia ⁽¹⁶⁾.

15. Rada 3. júna 2022 prijala šiesty balík sankcií ⁽¹⁷⁾ vzhľadom na pokračujúcu útočnú vojnu Ruska proti Ukrajine, jej podporu Bieloruskom a hlásené zverstvá spáchané ruskými ozbrojenými silami. Tento balík zahŕňa: 1. zákaz dovozu ropy a rafinovaných ropných produktov z Ruska s obmedzenými výnimkami; 2. vylúčenie ďalších troch ruských bánk a jednej bieloruskej banky zo systému SWIFT a 3. pozastavenie vysielania ďalších troch ruských štátnych médií v Únii. Únia prijala sankcie aj proti ďalším 65 jednotlivcom a 18 subjektom. Patria medzi ne osoby zodpovedné za zverstvá spáchané v Buči a Mariupole.
16. Rada 21. júla 2022 prijala siedmy balík, ktorý sa nazýva aj „balík zameraný na údržbu a zosúladenie“ ⁽¹⁸⁾, ktorý pozostáva z týchto dodatočných opatrení: 1. zákaz dovozu zlata; 2. sprísnené požiadavky na podávanie správ v prípade jednotlivcov, na ktorých boli uvalené sankcie; 3. cieleňé zakazy vývozu; 4. zákaz vstupu do prístavu; 5. finančné sankcie; 6. potravinová a energetická bezpečnosť; 7. lekárske a farmaceutické výnimky. Únia takisto doplnila do zoznamu subjektov, ktorým bol zmrazený majetok, 54 jednotlivcov a 10 subjektov.

⁽¹⁵⁾ Nariadenie Rady (EÚ) 2022/428 z 15. marca 2022, ktorým sa mení nariadenie (EÚ) č. 833/2014 o reštriktívnych opatreniach s ohľadom na konanie Ruska, ktorým destabilizuje situáciu na Ukrajine (Ú. v. EÚ L 87 I, 15.3.2022, s. 13), a rozhodnutie Rady (SZBP) 2022/430 z 15. marca 2022, ktorým sa mení rozhodnutie 2014/512/SZBP o reštriktívnych opatreniach s ohľadom na konanie Ruska, ktorým destabilizuje situáciu na Ukrajine (Ú. v. EÚ L 87 I, 15.3.2022, s. 56).

⁽¹⁶⁾ Vykonávacie nariadenie Rady (EÚ) 2022/427 z 15. marca 2022, ktorým sa vykonáva nariadenie (EÚ) č. 269/2014 o reštriktívnych opatreniach vzhľadom na konanie narúšajúce alebo ohrozujúce územnú celistvosť, zvrchovanosť a nezávislosť Ukrajiny (Ú. v. EÚ L 87 I, 15.3.2022, s. 1), a rozhodnutie Rady (SZBP) 2022/429 z 15. marca 2022, ktorým sa mení rozhodnutie 2014/145/SZBP o reštriktívnych opatreniach vzhľadom na konanie, ktorým sa narúša alebo ohrozuje územná celistvosť, zvrchovanosť a nezávislosť Ukrajiny (Ú. v. EÚ L 87 I, 15.3.2022, s. 44).

⁽¹⁷⁾ Vykonávacie nariadenie Rady (EÚ) 2022/876 z 3. júna 2022, ktorým sa vykonáva článok 8a ods. 1 nariadenia (ES) č. 765/2006 o reštriktívnych opatreniach vzhľadom na situáciu v Bielorusku a zapojenie Bieloruska do ruskej agresie voči Ukrajine (Ú. v. EÚ L 153, 3.6.2022, s. 1); nariadenie Rady (EÚ) 2022/877 z 3. júna 2022, ktorým sa mení nariadenie (ES) č. 765/2006 o reštriktívnych opatreniach vzhľadom na situáciu v Bielorusku a zapojenie Bieloruska do ruskej agresie voči Ukrajine (Ú. v. EÚ L 153, 3.6.2022, s. 11); vykonávacie nariadenie Rady (EÚ) 2022/878 z 3. júna 2022, ktorým sa vykonáva nariadenie (EÚ) č. 269/2014 o reštriktívnych opatreniach vzhľadom na konanie narúšajúce alebo ohrozujúce územnú celistvosť, zvrchovanosť a nezávislosť Ukrajiny (Ú. v. EÚ L 153, 3.6.2022, s. 15); nariadenie Rady (EÚ) 2022/879 z 3. júna 2022, ktorým sa mení nariadenie (EÚ) č. 833/2014 o reštriktívnych opatreniach s ohľadom na konanie Ruska, ktorým destabilizuje situáciu na Ukrajine (Ú. v. EÚ L 153, 3.6.2022, s. 53); nariadenie Rady (EÚ) 2022/880 z 3. júna 2022, ktorým sa mení nariadenie (EÚ) č. 269/2014 o reštriktívnych opatreniach vzhľadom na konanie narúšajúce alebo ohrozujúce územnú celistvosť, zvrchovanosť a nezávislosť Ukrajiny (Ú. v. EÚ L 153, 3.6.2022, s. 75); vykonávacie rozhodnutie Rady (SZBP) 2022/881 z 3. júna 2022, ktorým sa vykonáva rozhodnutie 2012/642/SZBP o reštriktívnych opatreniach vzhľadom na situáciu v Bielorusku a zapojenie Bieloruska do agresie Ruska voči Ukrajine (Ú. v. EÚ L 153, 3.6.2022, s. 77); rozhodnutie Rady (SZBP) 2022/882 z 3. júna 2022, ktorým sa mení rozhodnutie 2012/642/SZBP o reštriktívnych opatreniach vzhľadom na situáciu v Bielorusku a zapojenie Bieloruska do agresie Ruska voči Ukrajine (Ú. v. EÚ L 153, 3.6.2022, s. 88); rozhodnutie Rady (SZBP) 2022/883 z 3. júna 2022, ktorým sa mení rozhodnutie 2014/145/SZBP o reštriktívnych opatreniach vzhľadom na konanie, ktorým sa narúša alebo ohrozuje územná celistvosť, zvrchovanosť a nezávislosť Ukrajiny (Ú. v. EÚ L 153, 3.6.2022, s. 92); rozhodnutie Rady (SZBP) 2022/884 z 3. júna 2022, ktorým sa mení rozhodnutie 2014/512/SZBP o reštriktívnych opatreniach s ohľadom na konanie Ruska, ktorým destabilizuje situáciu na Ukrajine (Ú. v. EÚ L 153, 3.6.2022, s. 128); rozhodnutie Rady (SZBP) 2022/885 z 3. júna 2022, ktorým sa mení rozhodnutie 2014/145/SZBP o reštriktívnych opatreniach vzhľadom na konanie, ktorým sa narúša alebo ohrozuje územná celistvosť, zvrchovanosť a nezávislosť Ukrajiny (Ú. v. EÚ L 153, 3.6.2022, s. 139).

⁽¹⁸⁾ Nariadenie Rady (EÚ) 2022/1269 z 21. júla 2022, ktorým sa mení nariadenie (EÚ) č. 833/2014 o reštriktívnych opatreniach s ohľadom na konanie Ruska, ktorým destabilizuje situáciu na Ukrajine (Ú. v. EÚ L 193, 21.7.2022, s. 1); vykonávacie nariadenie Rady (EÚ) 2022/1270 z 21. júla 2022, ktorým sa vykonáva nariadenie (EÚ) č. 269/2014 o reštriktívnych opatreniach vzhľadom na konanie narúšajúce alebo ohrozujúce územnú celistvosť, zvrchovanosť a nezávislosť Ukrajiny (Ú. v. EÚ L 193, 21.7.2022, s. 133); rozhodnutie Rady (SZBP) 2022/1271 z 21. júla 2022, ktorým sa mení rozhodnutie 2014/512/SZBP o reštriktívnych opatreniach s ohľadom na konanie Ruska, ktorým destabilizuje situáciu na Ukrajine (Ú. v. EÚ L 193, 21.7.2022, s. 196); rozhodnutie Rady (SZBP) 2022/1272 z 21. júla 2022, ktorým sa mení rozhodnutie 2014/145/SZBP o reštriktívnych opatreniach vzhľadom na konanie, ktorým sa narúša alebo ohrozuje územná celistvosť, zvrchovanosť a nezávislosť Ukrajiny (Ú. v. EÚ L 193, 21.7.2022, s. 219).

17. Rada 5. októbra 2022 prijala ôsmy balík sankcií, ktorý pozostáva z týchto dodatočných opatrení ⁽¹⁹⁾: 1. zaradenie ďalších osôb a subjektov do sankčného zoznamu; 2. rozšírenie obmedzení na Chersonskú a Záporožskú oblasť; 3. nové obmedzenia dovozu a vývozu; 4. zavedenie cenového stropu na ropu skupinou G7; 5. obmedzenia týkajúce sa štátom vlastnených podnikov; 6. obmedzenia finančných služieb, poradenských služieb v oblasti IT a iných obchodných služieb a 7. odrádzanie od obchádzania sankcií.

18. V úzkej spolupráci s EÚ zaviedli sankcie aj medzinárodní partneri, najmä Spojené štáty, Spojené kráľovstvo, Kanada, Nórsko, Japonsko, Južná Kórea, Švajčiarsko a Austrália.

1.2. Podniky a domácnosti zasiahnuté vysokými cenami plynu a elektriny alebo prerušením dodávok energií

19. Súčasná kríza viedla k bezprecedentnému zvýšeniu cien plynu a elektrickej energie výrazne nad rámec už aj tak vysokých úrovní, ktoré boli zaznamenané v období ešte pred agresiou. Skutočnosť, že Rusko využíva toky plynu ako zbraň, spôsobila značnú volatilitu a neistotu na trhoch s energiou v EÚ aj vo svete. EÚ a jej členské štáty prijali množstvo opatrení na riešenie vysokých cien a zabezpečenie dodávok energie. Komisia v tejto súvislosti odkazuje na súbor nástrojov, ktorý predložila už v októbri 2021 ⁽²⁰⁾ (ďalej len „októbrové oznámenie“), oznámenie o pláne REPowerEU z 8. marca 2022 (ďalej len „oznámenie o pláne REPowerEU“) ⁽²¹⁾ ⁽²²⁾, plán REPowerEU ⁽²³⁾ z 18. mája 2022, nariadenie o skladovaní plynu ⁽²⁴⁾, oznámenie s názvom Úspora plynu pre bezpečnú zimu ⁽²⁵⁾ z 20. júla 2022,

⁽¹⁹⁾ Nariadenie Rady (EÚ) 2022/1903 zo 6. októbra 2022, ktorým sa mení nariadenie (EÚ) 2022/263 o reštriktívnych opatreniach v reakcii na uznanie častí Doneckej a Luhanskej oblasti Ukrajiny, ktoré nie sú kontrolované vládou, a na nariadenie nasadenia ruských ozbrojených síl do týchto častí (Ú. v. EÚ L259I, 6.10.2022, s. 1); nariadenie Rady (EÚ) 2022/1904 zo 6. októbra 2022, ktorým sa mení nariadenie (EÚ) č. 833/2014 o reštriktívnych opatreniach s ohľadom na konanie Ruska, ktorým destabilizuje situáciu na Ukrajine (Ú. v. EÚ L259I, 6.10.2022, s. 3); nariadenie Rady (EÚ) 2022/1905 zo 6. októbra 2022, ktorým sa mení nariadenie (EÚ) č. 269/2014 o reštriktívnych opatreniach vzhľadom na konanie narúšajúce alebo ohrozujúce územnú celistvosť, zvrchovanosť a nezávislosť Ukrajiny (Ú. v. EÚ L259I, 6.10.2022, s. 76); vykonávacie nariadenie Rady (EÚ) 2022/1906 zo 6. októbra 2022, ktorým sa vykonáva nariadenie (EÚ) č. 269/2014 o reštriktívnych opatreniach vzhľadom na konanie narúšajúce alebo ohrozujúce územnú celistvosť, zvrchovanosť a nezávislosť Ukrajiny (Ú. v. EÚ L259I, 6.10.2022, s. 79); rozhodnutie Rady (SZBP) 2022/1907 zo 6. októbra 2022, ktorým sa mení rozhodnutie 2014/145/SZBP o reštriktívnych opatreniach vzhľadom na konanie, ktorým sa narúša alebo ohrozuje územná celistvosť, zvrchovanosť a nezávislosť Ukrajiny (Ú. v. EÚ L259I, 6.10.2022, s. 98); rozhodnutie Rady (SZBP) 2022/1908 zo 6. októbra 2022, ktorým sa mení rozhodnutie (SZBP) 2022/266 o reštriktívnych opatreniach v reakcii na uznanie častí Doneckej a Luhanskej oblasti Ukrajiny, ktoré nie sú kontrolované vládou, a na nariadenie nasadenia ruských ozbrojených síl do týchto oblastí (Ú. v. EÚ L259I, 6.10.2022, s. 118); rozhodnutie Rady (SZBP) 2022/1909 zo 6. októbra 2022, ktorým sa mení rozhodnutie 2014/512/SZBP o reštriktívnych opatreniach s ohľadom na konanie Ruska, ktorým destabilizuje situáciu na Ukrajine (Ú. v. EÚ L259I, 6.10.2022, s. 122).

⁽²⁰⁾ Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Európskej rade, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov, COM(2021) 660 final z 13. októbra 2021 – Boj s rastúcimi cenami energie: súbor nástrojov pre opatrenia a podporu.

⁽²¹⁾ Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Európskej rade, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov, COM(2022) 108 final z 8. marca 2022 – REPowerEU: spoločné európske pravidlá pre cenovo dostupnejšiu, bezpečnejšiu a udržateľnejšiu energiu.

⁽²²⁾ Prostredníctvom Nástroja technickej podpory zriadeného nariadením Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2021/240 z 10. februára 2021 (Ú. v. EÚ L 57, 18.2.2021, s. 1) Komisia poskytuje na požiadanie členským štátom pomoc pri koncipovaní a vykonávaní reforiem zameraných na zabezpečenie cenovo dostupnejších, bezpečnejších a udržateľnejších energií.

⁽²³⁾ Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Európskej rade, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov, COM(2022) 230 final z 18. mája 2022 – Plán REPowerEU.

⁽²⁴⁾ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2022/1032 z 29. júna 2022, ktorým sa menia nariadenia (EÚ) 2017/1938 a (ES) č. 715/2009, pokiaľ ide o uskladňovanie plynu (Ú. v. EÚ L 173, 30.6.2022, s. 17).

⁽²⁵⁾ Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov, COM(2022) 360 final z 20. júla 2022 – Úspora plynu pre bezpečnú zimu.

nariadenie (EÚ) 2022/1369 o koordinovaných opatreniach na zníženie dopytu po plyne ⁽²⁶⁾ a nariadenie (EÚ) 2022/1854 o núdzovom zásahu s cieľom riešiť vysoké ceny energie ⁽²⁷⁾. Komisia 18. októbra 2022 prijala oznámenie o núdzovom stave v energetike ⁽²⁸⁾ s cieľom zabezpečiť pripravenosť, spoločné nakupovanie plynu a spoločnú ochranu EÚ. V spojení s týmto oznámením Komisia navrhla nové núdzové nariadenie ⁽²⁹⁾ s cieľom riešiť vysoké ceny plynu v EÚ a zaistiť bezpečnosť dodávok na nadchádzajúcu zimu. Dosiahne sa to prostredníctvom spoločného nákupu plynu, mechanizmov na obmedzenie cien na burze s plynom (TTF), nových opatrení týkajúcich sa transparentného využívania infraštruktúry a solidarity medzi členskými štátmi, ako aj prostredníctvom nepretržitého úsilia o zníženie dopytu po plyne.

20. Veľmi vysoké ceny energií poškodzujú hospodárstvo, ako aj kúpnu silu občanov EÚ, najmä tých najzraniteľnejších. Európska centrálna banka odhadla, že reálny HDP sa v poslednom štvrtroku 2022 zníži o 0,1 % a v prvom štvrtroku 2023 zostane nezmenený, a to najmä v dôsledku vplyvu prerušenia dodávok energie, vyššej inflácie a súvisiaceho poklesu dôvery ⁽³⁰⁾. Prerušujúce vysoké ceny energií pravdepodobne prehĺbia chudobu a zasiahnu konkurencieschopnosť podnikov. Vyšším výrobným nákladom čelia najmä energeticky náročné priemyselné odvetvia. Toto zvýšenie nákladov môže v EÚ v niektorých prípadoch ohroziť ďalšiu činnosť podnikov, ktoré by inak boli ziskové, čo môže mať následný vplyv na zamestnanosť.
21. Súbor nástrojov, ktorý Komisia predložila v októbri 2021, sa ukázal ako užitočný a mnohé členské štáty, ktoré prijali viaceré opatrenia na vnútroštátnej úrovni, ho vo veľkej miere uplatňujú. Tento súbor nástrojov bol na jar 2022 rozšírený oznámením o krátkodobých intervenciách na trhu a dlhodobých zlepšeniach koncepcie trhu s elektrinou ⁽³¹⁾.
22. V oznámení o pláne REPowerEU boli načrtnuté opatrenia na riešenie rastúcich cien energie a doplnenie zásob plynu na zimu, pričom v samotnom pláne REPowerEU ⁽³²⁾ sa stanovujú opatrenia na urýchlenie zavádzania energie z obnoviteľných zdrojov, úspor energie a energetickej efektívnosti a na diverzifikáciu dodávok energie. Urýchlenie zelenej transformácie zníži emisie, zmenší závislosť od dovážaných fosílnych palív a ochráni pred prudkým zdražovaním. V nariadení o skladovaní plynu ⁽³³⁾ sa stanovili nové povinnosti udržiavať minimálne zásoby plynu s cieľom zabezpečiť dodávky na nadchádzajúcu zimu. Od členských štátov sa pritom vyžaduje, aby v roku 2022 naplnili zásobníky plynu do 1. novembra na 80 % a v nasledujúcich rokoch do toho istého dátumu na 90 %.
23. Keďže kríza ešte viac prehĺbila riziká týkajúce sa bezpečnosti dodávok a prerušenia dodávok, Únia sa začala pripravovať na dlhotrvajúce a možno až úplné prerušenie dodávok plynu z Ruska. V novom európskom pláne na zníženie dopytu po plyne ⁽³⁴⁾ sa stanovujú opatrenia, zásady a kritériá týkajúce sa koordinovaného znižovania dopytu. Tento plán je doplnený nariadením (EÚ) 2022/1369 o koordinovaných opatreniach na zníženie dopytu po plyne ⁽³⁵⁾, v ktorom sa stanovuje dobrovoľný cieľ zníženia dopytu po plyne o 15 % vo všetkých členských štátoch a zavádza sa v ňom postup na aktiváciu záväzného cieľa zníženia dopytu v prípade potreby.

⁽²⁶⁾ Nariadenie Rady (EÚ) 2022/1369 z 5. augusta 2022 o koordinovaných opatreniach na zníženie dopytu po plyne (Ú. v. EÚ L 206, 8.8.2022, s. 1).

⁽²⁷⁾ Nariadenie Rady (EÚ) 2022/1854 zo 6. októbra 2022 o núdzovom zásahu s cieľom riešiť vysoké ceny energie (Ú. v. EÚ L 261I, 7.10.2022, s. 1).

⁽²⁸⁾ Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Európskej rade, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov – Núdzový stav v energetike – príprava, spoločné nakupovanie plynu a spoločná ochrana EÚ, COM(2022) 553 final z 18. októbra 2022.

⁽²⁹⁾ Návrh nariadenia Rady – Posilnenie solidarity prostredníctvom lepšej koordinácie nákupu plynu, cezhraničnej výmeny plynu a spoľahlivých referenčných hodnôt cien, COM(2022) 549 final z 18. októbra 2022.

⁽³⁰⁾ Makroekonomické prognózy odborníkov ECB pre eurozónu, september 2022.

⁽³¹⁾ Oznámenie Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov, COM(2022) 236 final z 18. mája 2022 – Krátkodobé intervencie na trhu s energiou a dlhodobé zlepšenia koncepcie trhu s elektrinou – postup.

⁽³²⁾ COM(2022) 230 final, 18. mája 2022.

⁽³³⁾ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2022/1032 z 29. júna 2022, ktorým sa menia nariadenia (EÚ) 2017/1938 a (ES) č. 715/2009, pokiaľ ide o uskladňovanie plynu (Ú. v. EÚ L 173, 30.6.2022, s. 17).

⁽³⁴⁾ Európska komisia, Generálne riaditeľstvo pre komunikáciu, *Európsky plán na zníženie dopytu po plyne*, Úrad pre vydávanie publikácií Európskej únie, 2022, <https://data.europa.eu/doi/10.2775/705563>.

⁽³⁵⁾ Nariadenie Rady (EÚ) 2022/1369 z 5. augusta 2022 o koordinovaných opatreniach na zníženie dopytu po plyne (Ú. v. EÚ L 206, 8.8.2022, s. 1).

24. V snahe znížiť účty európskych občanov a podnikov za energie Rada 6. októbra 2022 prijala nariadenie (EÚ) 2022/1854 o núdzovom zásahu s cieľom riešiť vysoké ceny energie. Nariadenie (EÚ) 2022/1854 okrem iného zahŕňa opatrenia na zníženie dopytu po elektrine, ktoré pomôžu znížiť náklady spotrebiteľov na elektrinu a prerozdeliť nadmerné príjmy odvetvia energetiky koncovým odberateľom.

1.3. Potreba úzkej európskej koordinácie vnútroštátnych opatrení štátnej pomoci

25. Cielené a primerané uplatňovanie kontroly štátnej pomoci EÚ slúži na to, aby vnútroštátne podporné opatrenia prijaté na pomoc podnikom a pracovníkom zasiahnutým súčasťou krízou boli účinné. Kontrola štátnej pomoci EÚ takisto garantuje, aby sa vnútorný trh EÚ netrieštil a aby podmienky zostali pre všetkých rovnaké. Integrita vnútorného trhu je dôležitá na zvládnutie vonkajšieho tlaku a zabránenie pretekom v poskytovaní dotácií, v rámci ktorých by solventnejšie členské štáty míňali viac než ich susedia, a to na úkor súdržnosti v rámci Únie.

1.4. Vhodné opatrenia štátnej pomoci

26. V rámci celkového úsilia členských štátov riešiť výzvy vyplývajúce z geopolitickej situácie sa v tomto oznámení stanovujú možnosti, ktoré majú členské štáty podľa pravidiel EÚ v oblasti štátnej pomoci na zabezpečenie likvidity a prístupu k financovaniu pre podniky, najmä MSP, ktoré počas súčasnej krízy čelia hospodárskym výzvam, a na motiváciu k zníženej spotrebe energie.
27. Ako sa uvádza v októbrovom oznámení, opatrenia v prospech nekomerčných spotrebiteľov energie nepredstavujú štátnu pomoc za predpokladu, že nejde o nepriame zvýhodnenie konkrétneho odvetvia alebo podniku. Členské štáty môžu napríklad poskytovať osobitné sociálne platby tým najohrozenejším a pomôcť im tak uhradiť účty za energie v krátkodobom horizonte alebo poskytnúť podporu na zlepšenie energetickej efektívnosti a zároveň zabezpečiť účinné fungovanie trhu.
28. Opatrenia zamerané na komerčných spotrebiteľov energie nepredstavujú štátnu pomoc za predpokladu, že sú všeobecnej povahy. Takéto neselektívne opatrenia môžu mať napríklad formu všeobecného zníženia daní alebo odvodov, zníženej sadzby na dodávky zemného plynu, elektriny či diaľkového vykurovania, alebo znížených sieťových nákladov. Pokiaľ vnútroštátne intervencie spĺňajú podmienky pomoci, možno ich považovať za zlučiteľné s pravidlami štátnej pomoci, ak spĺňajú určité požiadavky. Členské štáty môžu bez predchádzajúceho oznámenia Komisii zaviesť napríklad pomoc vo forme zníženia harmonizovaných environmentálnych daní, ak sa dodržia minimálne úrovne zdaňovania a pravidiel stanovené v smernici o zdaňovaní energie ⁽³⁶⁾ a ak je toto zníženie v súlade s ustanoveniami nariadenia o skupinových výnimkách.
29. Pokiaľ ide o oddiely 2.1 a 2.4 tohto oznámenia, pomoc sa môže poskytnúť priamo konečnému príjemcovi alebo sa môže poskytovať prostredníctvom dodávateľa energie. Ak sa pomoc poskytuje prostredníctvom dodávateľa energie, členský štát musí preukázať, že prevádzkuje mechanizmus, ktorý zachováva hospodársku súťaž medzi dodávateľmi a zabezpečuje prenos pomoci na konečného príjemcu.
30. Komisia sa domnieva, že určité finančné potreby si môžu vyžadovať iné nástroje ako tie, na ktoré sa vzťahujú oddiely 2.1, 2.2 a 2.3 tohto oznámenia. Môže to byť najmä v prípade, keď súčasná kríza vedie nielen k potrebe likvidity, ale aj k značným stratám, ktoré môžu oslabiť schopnosť príjemcu splácať svoj dlh a poukázať na potreby v oblasti platobnej schopnosti. V prípadoch, keď sa jednotlivým príjemcom poskytujú veľké sumy pomoci a keď sa zdá, že schopnosť týchto príjemcov splácať svoj dlh na základe ich minulej príjmovej kapacity je ohrozená, členské štáty môžu zväziť vyžiadanie informácií od príjemcov o ich predpokladanej budúcej príjmovej kapacite na pokračovanie v splácaní dlhu, a to s cieľom posúdiť, či použitie rôznych nástrojov, ako je napríklad podpora platobnej schopnosti, môže byť primeranejšie alebo sa môže stať primeranejším na riešenie ich finančných potrieb.

⁽³⁶⁾ Smernica Rady 2003/96/ES z 27. októbra 2003 o reštrukturalizácii právneho rámca Spoločenstva pre zdaňovanie energetických výrobkov a elektriny (Ú. v. EÚ L 283, 31.10.2003, s. 51).

31. Za osobitných okolností ⁽³⁷⁾ môžu členské štáty usúdiť, že podniky vážne zasiahnuté súčasnou krízou potrebujú podporu platobnej schopnosti, ktorú nie je možné dostatočne poskytnúť len zo súkromných zdrojov. Ak by podniky ukončili alebo obmedzili prevádzku bez takejto podpory platobnej schopnosti a ak by ukončenie alebo obmedzenie prevádzky ohrozilo trhy s energiou alebo iné trhy, ktoré majú systémový význam pre hospodárstvo (alebo pre bezpečnosť a odolnosť vnútorného trhu), takáto podpora platobnej schopnosti by sa mohla považovať za zlučiteľnú na základe článku 107 ods. 3 písm. b) ZFEÚ.
32. Pri požadovanom posudzovaní jednotlivých prípadov považuje Komisia za zvlášť relevantné tieto všeobecné zásady:
- a) pomoc musí byť potrebná, vhodná a primeraná ⁽³⁸⁾, aby sa zabránilo náhlemu odchodu takýchto podnikov z trhu, a v žiadnom prípade nesmie presiahnuť minimum potrebné na zabezpečenie ich životaschopnosti;
  - b) spoločnosť, ktorá patrí väčšej obchodnej skupine alebo ktorá bola takouto skupinou prevzatá, nie je oprávnená na pomoc, okrem prípadov, keď možno preukázať, že ťažkosti spoločnosti nevznikli v dôsledku svojvoľného rozdelenia nákladov v rámci skupiny a že sú príliš závažné na to, aby ich mohla riešiť len samotná skupina. V takýchto prípadoch sa zvyčajne vyžaduje, aby skupina významne prispela na náklady na opatrenie zamerané na podporu platobnej schopnosti;
  - c) štátna pomoc sa musí poskytnúť za podmienok, ktoré poskytujú štátu primeranú odmenu, ako je napríklad primeraný podiel na budúcich ziskoch vyplývajúcich zo zvýšenia hodnoty príjemcu s prihliadnutím na sumu vloženého štátneho kapitálu v porovnaní so zostávajúcim vlastným imanom spoločnosti po zaúčtovaní strát vrátane predvídateľných strát bez opatrenia pomoci;
  - d) ak má pomoc formu podriadeného dlhu alebo iných hybridných kapitálových nástrojov, celková odmena za takéto nástroje musí primerane zohľadňovať charakteristiky zvoleného nástroja vrátane jeho úrovne podriadenosti a všetkých spôsobov platby;
  - e) budú potrebné primerané opatrenia v oblasti hospodárskej súťaže v súlade so zásadami stanovenými v usmerneniach o záchrane a reštrukturalizácii z roku 2014 ⁽³⁹⁾. Na základe osobitností každého potenciálneho prípadu a príslušného konkurenčného prostredia sa ako kompenzačné opatrenie môže vyžadovať aj odpredaj aktív. Okrem toho sa budú vyžadovať behaviorálne opatrenia vrátane záväzkov zabezpečujúcich účinný zákaz vyplácania prémie alebo iných variabilných platieb, výplat dividend a akvizícií;
  - f) v prípade každého príjemcu musia členské štáty vykonať posúdenie dlhodobej životaschopnosti a v prípade, že to Komisia považuje za vhodné, oznámiť jej na účely schválenia plán reštrukturalizácie v súlade s usmerneniami o záchrane a reštrukturalizácii v stanovenej lehote.
33. Členské štáty sa vyzývajú, aby vzážíli nediskriminačné stanovenie požiadaviek týkajúcich sa ochrany životného prostredia alebo bezpečnosti dodávok pri poskytovaní pomoci podľa oddielu 2.4 tohto oznámenia. Mohli by mať napríklad takúto podobu ⁽⁴⁰⁾:
- a) vyžadovať od príjemcu, aby splňal určitý podiel spotreby energie z obnoviteľných zdrojov, napr. prostredníctvom dohôd o nákupe energie alebo priamych investícií do výroby energie z obnoviteľných zdrojov;
  - b) vyžadovať investície do energetickej efektívnosti, znižovať energetickú spotrebu v súvislosti s ekonomickou produkciou, napr. znížením spotreby na výrobné procesy, vykurovanie alebo dopravu, a to najmä prostredníctvom opatrení na vykonávanie odporúčaní z energetických auditov vykonaných podľa článku 8 ods. 2 alebo 4 smernice 2012/27/EÚ a prílohy VI k nej;

⁽³⁷⁾ Intervencia sa musí obmedziť na situácie, keď je zásah v spoločnom záujme.

⁽³⁸⁾ Pomoc je v zásade primeraná, ak neprekračuje rámec obnovenia kapitálovej štruktúry príjemcu do takej podoby, akú mala pred krízou spôsobenou agresiou Ruska proti Ukrajine. Pri posudzovaní primeranosti pomoci sa zohľadní štátna pomoc prijatá alebo plánovaná v súvislosti so súčasnou krízou, a najmä pomoc poskytnutá podľa tohto oznámenia.

⁽³⁹⁾ Oznámenie Komisie – Usmernenia o štátnej pomoci na záchranu a reštrukturalizáciu nefinančných podnikov v ťažkostiach (Ú. v. EÚ C 249, 31.7.2014, s. 1).

⁽⁴⁰⁾ Členské štáty sa vyzývajú, aby využili možnosti poskytnutia pomoci schválenej podľa usmernení na rok 2022 týkajúcich sa štátnej pomoci v oblasti klímy, ochrany životného prostredia a energetiky, najmä pokiaľ ide o obnoviteľné zdroje energie, energetickú efektívnosť alebo iné opatrenia na dekarbonizáciu.

- c) vyžadovať investície na zníženie alebo diverzifikáciu spotreby zemného plynu, napr. elektrifikačnými opatreniami využívajúcimi obnoviteľné zdroje energie alebo obehovými riešeniami, ako je opätovné využitie odpadových plynov;
- d) vyžadovať flexibilitu investícií, aby sa obchodné procesy mohli lepšie prispôsobiť cenovým signálom na trhoch s elektrickou energiou.
34. Členské štáty môžu poskytnúť aj pomoc na náhradu škody spôsobenej mimoriadnymi udalosťami podľa článku 107 ods. 2 písm. b) ZFEÚ. Takáto štátna pomoc zameraná na zmiernenie škôd priamo spôsobených súčasnými a výnimočnými udalosťami ruskej agresie proti Ukrajine sa môže vzťahovať aj na určité priame účinky zavedených hospodárskych sankcií alebo protiopatrení, ktoré negatívne ovplyvňujú daného príjemcu pri vykonávaní jeho hospodárskej činnosti alebo konkrétnej a oddeliteľnej časti jeho hospodárskej činnosti.
35. Škody priamo spôsobené povinným znížením spotreby zemného plynu alebo elektriny, ktoré môžu zaviesť členské štáty, možno posudzovať podľa článku 107 ods. 2 písm. b) ZFEÚ za predpokladu, že nedôjde k nadmernej kompenzácii.
36. Členské štáty musia takéto opatrenia pomoci notifikovať a Komisia ich posúdi priamo podľa článku 107 ods. 2 písm. b) ZFEÚ. Takáto pomoc sa môže poskytnúť podnikom v ťažkostiach.
37. V súlade s nariadením (EÚ) 2022/1369 o koordinovaných opatreniach na zníženie dopytu po plyne ⁽⁴¹⁾ môžu členské štáty zväziť vhodné opatrenia na stimulovanie dobrovoľného znižovania dopytu po zemnom plyne. Ak členské štáty plánujú zaviesť takéto stimuly v kontexte súčasnej krízy, Komisia posúdi takéto opatrenia priamo podľa článku 107 ods. 3 písm. b) ZFEÚ. Hoci si to bude vyžadovať individuálne posúdenie, Komisia považuje za mimoriadne dôležité tieto prvky:
- a) použitie súťažného konania založeného na transparentných kritériách s cieľom uzatvárať zmluvy na objemy v súvislosti s dobrovoľným znižovaním dopytu;
- b) absencia akýchkoľvek formálnych obmedzení cezhraničného obchodu alebo tokov;
- c) obmedzenie príslušných stimulov na znižovanie dopytu v budúcnosti nad rámec znižovania, ktoré by príjemca uskutočnil bez ohľadu na opatrenie;
- d) okamžité zníženie agregovaného konečného dopytu po plyne v dotknutom členskom štáte bez toho, aby došlo len k zmene dopytu po zemnom plyne.
38. Členské štáty môžu zväziť aj opatrenia motivujúce k plneniu zásobníkov plynu, pokiaľ trh náležite neposkytuje stimuly na tento účel. Ak členské štáty plánujú poskytnúť stimuly na plnenie zásobníkov plynu v súvislosti so súčasnou krízou, Komisia ich posúdi priamo podľa článku 107 ods. 3 písm. b) ZFEÚ ⁽⁴²⁾. Hoci si to bude vyžadovať individuálne posúdenie, Komisia považuje nasledujúce prvky za mimoriadne dôležité:
- a) použitie súťažného konania založeného na transparentných kritériách s cieľom minimalizovať pomoc;
- b) absencia akýchkoľvek obmedzení cezhraničného obchodu alebo tokov;
- c) existencia záruk na predchádzanie nadmernej kompenzácii;
- d) dodržiavanie povinností a podmienok týkajúcich sa plnenia zásobníkov plynu a stimulovania jeho uskladňovania stanovených v článkoch 6a až 6d nariadenia (EÚ) 2017/1938 ⁽⁴³⁾, najmä podmienok týkajúcich sa podporných opatrení stanovených v článku 6b ods. 2 a 3.

⁽⁴¹⁾ Nariadenie Rady (EÚ) 2022/1369 z 5. augusta 2022 o koordinovaných opatreniach na zníženie dopytu po plyne (Ú. v. EÚ L 206, 8.8.2022, s. 1).

⁽⁴²⁾ Pozri rozhodnutie Komisie z 12. júla 2022 vo veci SA.103012 (2022/NN) – Motivačné opatrenie na uskladnenie zemného plynu v zásobníku Bergermeer na nasledujúce vykurovacie obdobie.

⁽⁴³⁾ Zmenené nariadením Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2022/1032 z 29. júna 2022 (Ú. v. EÚ L 173, 30.6.2022, s. 17).

39. V súlade s oznámením Komisie s názvom Úspora plynu pre bezpečnú zimu ⁽⁴⁴⁾ a národnými núdzovými plánmi v oblasti bezpečnosti dodávok plynu Komisia v každom jednotlivom prípade zváži možnú potrebnú, primeranú a vhodnú pomoc s cieľom prispôsobiť zariadenia, ktoré prispejú k tomu, aby sa plyn na obmedzený čas nahradil iným, viac znečisťujúcim uhlíkovým palivom. Každé takéto alternatívne uhlíkové palivo musí mať najnižší možný obsah emisií, pričom pomoc by mala podliehať úsiliu o energetickú efektívnosť a musí sa predchádzať účinkom odkázanosti na určitého dodávateľa aj po kríze, a to v súlade s cieľmi EÚ v oblasti klímy. Takéto opatrenia môžu byť zamerané tak na preventívne znižovanie spotreby plynu, ako aj na reakciu na povinné znižovanie dopytu po zemnom plyne, pokiaľ sa nekompenzuje inak ⁽⁴⁵⁾.
40. Vzhľadom na výzvy spojené s prepravou tovaru na Ukrajinu a z Ukrajiny Komisia v každom jednotlivom prípade zváži prípadnú pomoc na poistenie alebo zaistenie týkajúce sa prepravy tovaru na Ukrajinu a z Ukrajiny. Členské štáty budú musieť okrem iného preukázať, že poistenie alebo zaistenie nie sú vôbec k dispozícii alebo že sadzby sú podstatne vyššie ako pred inváziou Ruska na Ukrajinu.
41. Na prepravu utečencov a humanitárneho materiálu sa pravidlá EÚ v oblasti štátnej pomoci v zásade nevzťahujú, pokiaľ štát koná v rámci výkonu verejných právomocí (na rozdiel od vykonávania ekonomickej činnosti) a pokiaľ sa dopravné služby nenakupujú drahšie, než je tržová cena.
42. Pomoc, ktorú členské štáty poskytujú podľa tohto oznámenia podnikom a ktorá sa poskytuje prostredníctvom úverových inštitúcií v úlohe finančných sprostredkovateľov, musí byť pre tieto podniky priamym prínosom. Môže však predstavovať nepriamu výhodu pre finančných sprostredkovateľov. Napriek tomu v zmysle oddielov 2.2 a 2.3 takéto nepriame zvýhodnenie nemá za cieľ zachovať ani prinavrátiť životaschopnosť, likviditu či solventnosť úverových inštitúcií. Preto by sa takéto pomoc nekategorizovala ako mimoriadna verejná finančná podpora podľa smernice Európskeho parlamentu a Rady 2014/59/EÚ (smernica o ozdravení a riešení krízových situácií bánk – BRDR) ⁽⁴⁶⁾ ani podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 806/2014 (nariadenie o jednotnom mechanizme riešenia krízových situácií – SRM) ⁽⁴⁷⁾ a neposudzovala by sa ani podľa pravidiel štátnej pomoci vzťahujúcich sa na bankový sektor ⁽⁴⁸⁾.
43. Pomoc, ktorú členské štáty poskytujú úverovým inštitúciám podľa článku 107 ods. 2 písm. b) ZFEÚ na náhradu priamych škôd, ktoré vznikli v dôsledku súčasnej krízy a ktorej cieľom nie je zachovať alebo obnoviť životaschopnosť, likviditu alebo platobnú schopnosť inštitúcie alebo subjektu, by sa nepovažovala za mimoriadnu verejnú finančnú podporu podľa smernice BRRD ani podľa nariadenia o SRM a neposudzovala by sa ani podľa pravidiel štátnej pomoci uplatniteľných na bankový sektor ⁽⁴⁹⁾.

⁽⁴⁴⁾ COM(2022) 360/2, 20. 7. 2022.

⁽⁴⁵⁾ Príkladom v súvislosti s výrobou energie je rozhodnutie Komisie z 30. septembra 2022 o štátnej pomoci SA.103662(2022/N) – Nemecko – Dočasná rezerva dodávok energie z lignitu na úsporu plynu.

⁽⁴⁶⁾ Ú. v. EÚ L 173, 12.6.2014, s. 190, pozri článok 2 ods. 1 bod 28 smernice BRDR.

⁽⁴⁷⁾ Ú. v. EÚ L 225, 30.7.2014, s. 1, pozri článok 3 ods. 1 bod 29 nariadenia o SRM.

⁽⁴⁸⁾ Oznámenie s názvom Rekapitalizácia finančných inštitúcií v súčasnej finančnej kríze: obmedzenie pomoci na nevyhnutné minimum a opatrenia proti neprimeranému narušeniu hospodárskej súťaže (Ú. v. EÚ C 10, 15.1.2009, s. 2); oznámenie Komisie o zaobchádzaní so znehodnotenými aktívami v bankovom sektore Spoločenstva, (Ú. v. EÚ C 72, 26.3.2009, s. 1); oznámenie o návrate k životaschopnosti a hodnotení reštrukturalizačných opatrení vo finančnom sektore v podmienkach súčasnej krízy podľa pravidiel štátnej pomoci (Ú. v. EÚ C 195, 19.8.2009, s. 9); oznámenie Komisie o uplatňovaní pravidiel pre štátnu pomoc na podporné opatrenia v prospech bánk v súvislosti s finančnou krízou od 1. januára 2011 (Ú. v. EÚ C 329, 7.12.2010, s. 7); oznámenie Komisie o uplatňovaní pravidiel pre štátnu pomoc na podporné opatrenia v prospech bánk v súvislosti s finančnou krízou od 1. januára 2012 (Ú. v. EÚ C 356, 6.12.2011, s. 7); oznámenie Komisie o uplatňovaní pravidiel štátnej pomoci na podporné opatrenia v prospech bánk v súvislosti s finančnou krízou od 1. augusta 2013 („oznámenie o bankovníctve z roku 2013“) (Ú. v. EÚ C 216, 30.7.2013, s. 1).

⁽⁴⁹⁾ Všetky opatrenia na podporu úverových inštitúcií alebo iných finančných inštitúcií, ktoré predstavujú štátnu pomoc v zmysle článku 107 ods. 1 ZFEÚ, ktoré nepatria do pôsobnosti tohto oznámenia, sa musia notifikovať Komisii a budú sa posudzovať podľa príslušných pravidiel štátnej pomoci.

44. Ak by úverové inštitúcie v dôsledku súčasnej krízy a sankcií zavedených v súvislosti s uvedenou agresiou potrebovali mimoriadnu verejnú finančnú podporu (pozri článok 2 ods. 1 bod 28 smernice BRRD a článok 3 ods. 1 bod 29 nariadenia o SRM) vo forme likvidity, rekapitalizácie alebo opatrenia zameraného na aktíva so zníženou hodnotou, bude treba posúdiť, či opatrenie spĺňa podmienky stanovené v článku 32 ods. 4 písm. d) bodov i), ii), resp. iii) uvedenej smernice a článku 18 ods. 4 písm. d) bodov i), ii), resp. iii) uvedeného nariadenia. Ak sú tieto podmienky splnené, úverová inštitúcia, ktorá dostane takúto mimoriadnu verejnú finančnú podporu, by sa nepovažovala za inštitúciu, ktorá zlyháva alebo pravdepodobne zlyhá.
45. Pokiaľ sa týmito opatreniami riešia problémy spojené s agresiou Ruska proti Ukrajine a so sankciami zavedenými v súvislosti touto agresiou, považovali by sa za opatrenia, na ktoré sa vzťahuje bod 45 oznámenia o bankovníctve z roku 2013⁽⁵⁰⁾, v ktorom sa stanovuje výnimka z požiadavky rozdelenia bremena medzi akcionárov a podriadených veriteľov.
46. Pomoc poskytnutá podľa tohto oznámenia nesmie byť podmienená premiestnením výrobnnej činnosti alebo inej činnosti príjemcu z inej krajiny v EHP na územie členského štátu poskytujúceho pomoc. Takáto podmienka by mohla poškodiť vnútorný trh. Toto pravidlo platí bez ohľadu na počet pracovných miest, ktoré skutočne zanikli v pôvodnej prevádzkarni príjemcu v EHP.
47. Pomoc podľa tohto oznámenia sa neposkytuje podnikom, na ktoré sa vzťahujú sankcie, ktoré prijala EÚ, a okrem iného ani:
- a) osobám, subjektom alebo orgánom konkrétne uvedeným v právnych aktoch, ktorými sa tieto sankcie ukladajú;
  - b) podnikom vo vlastníctve alebo pod kontrolou osôb, subjektov alebo orgánov, na ktoré sú zamerané sankcie, ktoré prijala EÚ, ani
  - c) podnikom pôsobiacim v priemyselných odvetviach, na ktoré sú zamerané sankcie, ktoré prijala EÚ, keďže pomoc by marila ciele príslušných sankcií.

1.5. Uplatniteľnosť článku 107 ods. 3 písm. b) ZFEÚ

48. Podľa článku 107 ods. 3 písm. b) ZFEÚ môže Komisia vyhlásiť pomoc za zlučiteľnú s vnútorným trhom, ak je určená „na nápravu vážnej poruchy fungovania v hospodárstve členského štátu“. V tejto súvislosti súdy Únie rozhodli, že daná porucha musí mať vplyv na celé hospodárstvo daného členského štátu alebo jeho podstatnú časť, a nie iba na jeden z jeho regiónov alebo jednu z častí jeho územia. Okrem toho je to v súlade s potrebou prísneho výkladu každého mimoriadneho ustanovenia, akým je aj článok 107 ods. 3 písm. b) ZFEÚ⁽⁵¹⁾. Tento výklad Komisia pri svojom rozhodovaní dôsledne uplatňuje⁽⁵²⁾.
49. Komisia sa domnieva, že agresia Ruska proti Ukrajine, sankcie, ktoré EÚ alebo jej medzinárodní partneri zaviedli, a protioopatrenia, ktoré prijalo napríklad Rusko, spôsobili značnú hospodársku neistotu, narušili obchodné toky a dodávateľské reťazce a viedli k mimoriadne veľkému a neočakávanému zvýšeniu cien, najmä v prípade zemného plynu a elektriny, ale aj mnohých ďalších vstupov, surovín a primárneho tovaru vrátane agropotravinárskeho odvetvia. Tieto účinky kumulatívnym pôsobením vážne narušili fungovanie hospodárstva vo všetkých členských štátoch. Narušenia dodávateľského reťazca a zvýšená neistota majú priame aj nepriame účinky s dosahom na mnohé odvetvia. Okrem toho rastúce ceny energií ovplyvňujú prakticky každú hospodársku činnosť vo všetkých členských štátoch. Komisia preto usudzuje, že vážnou poruchou fungovania hospodárstva je zasiahnutý široký okruh hospodárskych odvetví vo všetkých členských štátoch. Na základe toho sa Komisia domnieva, že je vhodné stanoviť kritériá na posúdenie opatrení štátnej pomoci, ktorú môžu členské štáty poskytnúť na nápravu tejto vážnej poruchy.

⁽⁵⁰⁾ V zmysle vymedzenia v poznámke pod čiarou č. 48.

⁽⁵¹⁾ Spojené veci T-132/96 a T-143/96 Freistaat Sachsen a i./Komisia, EU:T:1999:326, bod 167.

⁽⁵²⁾ Rozhodnutie Komisie 98/490/ES vo veci C 47/96 Crédit Lyonnais (Ú. v. ES L 221, 8.8.1998, s. 28), bod 10.1; rozhodnutie Komisie 2005/345/ES vo veci C 28/02 Bankgesellschaft Berlin (Ú. v. EÚ L 116, 4.5.2005, s. 1), bod 153 a nasl. a rozhodnutie Komisie 2008/263/ES vo veci C 50/06 BAWAG (Ú. v. EÚ L 83, 26.3.2008, s. 7), bod 166. Pozri rozhodnutie Komisie vo veci NN 70/07 Northern Rock (Ú. v. EÚ C 43, 16.2.2008, s. 1); rozhodnutie Komisie vo veci NN 25/08 Pomoc na záchranu pre Risikoabschirmung WestLB (Ú. v. EÚ C 189, 26.7.2008, s. 3); rozhodnutie Komisie zo 4. júna 2008 vo veci štátnej pomoci C 9/08 SachsenLB (Ú. v. EÚ L 104, 24.4.2009, s. 34) a rozhodnutie Komisie zo 16. júna 2017 vo veci SA.32544 (2011/C) Reštrukturalizácia spoločnosti TRAINOSE S.A (Ú. v. EÚ L 186, 24.7.2018, s. 25).

50. Štátna pomoc je najmä odôvodnená a môže byť vyhlásená za zlučiteľnú s vnútorným trhom na základe článku 107 ods. 3 písm. b) ZFEÚ na obmedzené obdobie, pokiaľ slúži na nápravu nedostatku likvidity v podnikoch, ktoré sú priamo alebo nepriamo zasiahnuté vážnou poruchou fungovania hospodárstva, ktorá je dôsledkom ruskej vojenskej agresie proti Ukrajine, sankcií, ktoré zaviedla EÚ alebo jej medzinárodní partneri, ako aj hospodárskych protiopatrení, ktoré prijalo napríklad Rusko.
51. Komisia v tomto oznámení stanovuje kritériá na posúdenie zlučiteľnosti, ktoré bude v zásade uplatňovať na pomoc poskytnutú v tomto kontexte členskými štátmi podľa článku 107 ods. 3 písm. b) ZFEÚ. Členské štáty preto musia preukázať, že opatrenia štátnej pomoci notifikované Komisii a patriace do rozsahu pôsobnosti tohto oznámenia sú potrebné, vhodné a primerané na nápravu vážnej poruchy fungovania v hospodárstve dotknutého členského štátu a že boli splnené všetky požiadavky stanovené v tomto oznámení.
52. Opatrenia štátnej pomoci notifikované a posudzované podľa tohto oznámenia sú určené na podporu podnikov pôsobiacich v EÚ, ktoré sú zasiahnuté ruskou vojenskou agresiou a/alebo dôsledkami zavedených hospodárskych sankcií a odvetných protiopatrení, ktoré prijalo napríklad Rusko. Opatrenia pomoci sa v žiadnom prípade nesmú použiť na oslabenie zamýšľaných účinkov sankcií, ktoré zaviedla EÚ alebo jej medzinárodní partneri, a musia byť v plnom súlade s pravidlami proti obchádzaniu podľa platných nariadení⁽⁵³⁾. Predovšetkým sa musí zabrániť tomu, aby fyzické osoby alebo subjekty, ktoré podliehajú sankciám, mali z takýchto opatrení priamy alebo nepriamy prospech⁽⁵⁴⁾.
53. Opatrenia štátnej pomoci, ktoré patria do rozsahu pôsobnosti tohto oznámenia, možno navzájom kumulovať v súlade s požiadavkami v osobitných častiach tohto oznámenia. Opatrenia štátnej pomoci, na ktoré sa vzťahuje toto oznámenie, možno kumulovať s pomocou podľa nariadení o pomoci *de minimis*⁽⁵⁵⁾ alebo s pomocou podľa nariadení o skupinových výnimkách⁽⁵⁶⁾ za predpokladu, že sa dodržiavajú ustanovenia a pravidlá kumulácie zakotvené v uvedených nariadeniach. Opatrenia štátnej pomoci, na ktoré sa vzťahuje toto oznámenie, možno kumulovať s pomocou poskytnutou podľa dočasného rámca pre COVID-19⁽⁵⁷⁾, ak sa dodržia ich príslušné pravidlá kumulácie. Ak členské štáty poskytnú úvery alebo záruky podľa dočasného rámca pre COVID-19, ako aj podľa tohto oznámenia rovnakému príjemcovi a keď sa celková výška istiny úveru vypočíta na základe takých potrieb likvidity príjemcu, ktoré sám nahlásil, členské štáty musia zabezpečiť, aby sa tieto potreby likvidity pokryli danou pomocou len raz. Podobne sa pomoc podľa tohto oznámenia môže kumulovať s pomocou podľa článku 107 ods. 2 písm. b) ZFEÚ, nesmie však dochádzať k nadmernej kompenzácii škôd, ktoré utrpel príjemca.

⁽⁵³⁾ Napríklad článok 12 nariadenia Rady (EÚ) č. 833/2014 z 31. júla 2014 o reštriktívnych opatreniach s ohľadom na konanie Ruska, ktorým destabilizuje situáciu na Ukrajine (Ú. v. EÚ L 229, 31.7.2014, s. 1).

⁽⁵⁴⁾ Vzhľadom na osobitnú situáciu dvoch po sebe idúcich kríz, ktoré zasiahli podniky viacerými spôsobmi, sa členské štáty môžu rozhodnúť, že podľa tohto oznámenia poskytnú pomoc aj podnikom v ťažkostiach.

⁽⁵⁵⁾ Nariadenie Komisie (EÚ) č. 1407/2013 z 18. decembra 2013 o uplatňovaní článkov 107 a 108 Zmluvy o fungovaní Európskej únie na pomoc *de minimis* (Ú. v. EÚ L 352, 24.12.2013, s. 1); nariadenie Komisie (EÚ) č. 1408/2013 z 18. decembra 2013 o uplatňovaní článkov 107 a 108 Zmluvy o fungovaní Európskej únie na pomoc *de minimis* v sektore poľnohospodárstva (Ú. v. EÚ L 352, 24.12.2013, s. 9); nariadenie Komisie (EÚ) č. 717/2014 z 27. júna 2014 o uplatňovaní článkov 107 a 108 Zmluvy o fungovaní Európskej únie na pomoc *de minimis* v sektore rybolovu a akvakultúry (Ú. v. EÚ L 190, 28.6.2014, s. 45) a nariadenie Komisie (EÚ) č. 360/2012 z 25. apríla 2012 o uplatňovaní článkov 107 a 108 Zmluvy o fungovaní Európskej únie na pomoc *de minimis* v prospech podnikov poskytujúcich služby všeobecného hospodárskeho záujmu (Ú. v. EÚ L 114, 26.4.2012, s. 8).

⁽⁵⁶⁾ Nariadenie Komisie (EÚ) č. 651/2014 zo 17. júna 2014 o vyhlásení určitých kategórií pomoci za zlučiteľné s vnútorným trhom podľa článkov 107 a 108 zmluvy (všeobecné nariadenie o skupinových výnimkách) (Ú. v. EÚ L 187, 26.6.2014, s. 1); nariadenie Komisie (EÚ) č. 702/2014 z 25. júna 2014, ktorým sa určité kategórie pomoci v odvetví poľnohospodárstva a lesného hospodárstva a vo vidieckych oblastiach vyhlasujú za zlučiteľné s vnútorným trhom pri uplatňovaní článkov 107 a 108 Zmluvy o fungovaní Európskej únie (Ú. v. EÚ L 193, 1.7.2014, s. 1), a nariadenie Komisie (EÚ) č. 1388/2014 zo 16. decembra 2014 o vyhlásení určitých kategórií pomoci poskytovanej podnikom pôsobiacim vo výrobe, spracovaní a odbyte produktov rybolovu a akvakultúry za zlučiteľné s vnútorným trhom podľa článkov 107 a 108 Zmluvy o fungovaní Európskej únie (Ú. v. EÚ L 369, 24.12.2014, s. 37).

⁽⁵⁷⁾ Oznámenie Komisie – Dočasný rámec pre opatrenia štátnej pomoci na podporu hospodárstva v súčasnej situácii spôsobenej nákazou COVID-19 (Ú. v. EÚ C 91I, 20.3.2020, s. 1), zmenené oznámeniami Komisie C(2020) 2215 (Ú. v. EÚ C 112 I, 4.4.2020, s. 1), C(2020) 3156 (Ú. v. EÚ C 164, 13.5.2020, s. 3), C(2020) 4509 (Ú. v. EÚ C 218, 2.7.2020, s. 3), C(2020) 7127 (Ú. v. EÚ C 340 I, 13.10.2020, s. 1), C(2021) 564 (Ú. v. EÚ C 34, 1.2.2021, s. 6) a C(2021) 8442 (Ú. v. EÚ C 473, 24.11.2021, s. 1).

2. DOČASNÉ OPATRENIA ŠTÁTNEJ POMOCI

2.1. Obmedzené sumy pomoci

54. Okrem existujúcich možností na základe článku 107 ods. 3 písm. c) ZFEÚ môžu v súčasnej kríze byť primeraným, potrebným a cieleným riešením aj dočasné obmedzené sumy pomoci pre podniky, ktoré trpia v dôsledku ruskej agresie proti Ukrajine a/alebo uložených sankcií alebo prijatých odvetných protiopatrení.
55. Komisia bude považovať takúto štátnu pomoc za zlučiteľnú s vnútorným trhom na základe článku 107 ods. 3 písm. b) ZFEÚ za predpokladu, že sú splnené všetky tieto podmienky (osobitné ustanovenia pre sektor poľnohospodárskej prvovýroby a sektor rybolovu a akvakultúry sú stanovené v bode 56):
- a) celková pomoc v ktoromkoľvek momente nepresahuje 2 milióny EUR na podnik⁽⁵⁸⁾. Pomoc sa smie poskytnúť vo forme priamych grantov, daňových a platobných zvýhodnení alebo v iných formách, ako sú vratné preddavky, záruky⁽⁵⁹⁾, úvery⁽⁶⁰⁾ a vlastné imanie, a to za predpokladu, že celková nominálna hodnota takýchto opatrení nepresahuje celkový strop vo výške 2 milióny EUR na podnik; všetky uvedené čísla musia byť vyjadrené ako hrubá suma, čiže pred odrátaním dane alebo iných poplatkov;
  - b) pomoc sa poskytuje na základe schémy s odhadovaným rozpočtom;
  - c) pomoc sa poskytne najneskôr 31. decembra 2023⁽⁶¹⁾;
  - d) pomoc sa poskytuje podnikom zasiahnutým krízou;
  - e) pomoc poskytnutá podnikom pôsobiacim v oblasti spracovania a odbytu poľnohospodárskych produktov⁽⁶²⁾ je podmienená tým, že sa čiastočne alebo úplne nepostúpi prvovýrobcovi, a nie je stanovená na základe ceny alebo množstva produktov umiestnených na trh dotknutými podnikmi alebo zakúpených od prvovýrobcov, a to s výnimkou prípadov, keď dotknuté podniky zakúpené od prvovýrobcov buď neumiestnili na trh, alebo ich použili na nepotravinové účely, ako je destilácia, metanizácia či kompostovanie.
56. Odchylne od bodu 55 písm. a) sa na pomoc poskytnutú podnikom pôsobiacim v poľnohospodárskej prvovýrobe, odvetviach rybolovu a akvakultúry uplatňujú okrem podmienok uvedených v bode 55 písm. b) až d) tieto osobitné podmienky:
- a) celková pomoc v ktoromkoľvek momente nepresahuje 250 000 EUR na podnik pôsobiaci v poľnohospodárskej prvovýrobe a 300 000 EUR na podnik pôsobiaci v odvetviach rybolovu a akvakultúry⁽⁶³⁾; pomoc sa smie poskytnúť vo forme priamych grantov, daňových a platobných zvýhodnení alebo v iných formách, ako sú vratné preddavky, záruky⁽⁶⁴⁾, úvery⁽⁶⁵⁾ a vlastné imanie, a to za predpokladu, že celková nominálna hodnota takýchto opatrení nepresahuje celkový príslušný strop vo výške 250 000 EUR ani 300 000 EUR na podnik; všetky uvedené čísla musia byť vyjadrené ako hrubá suma, čiže pred odrátaním dane alebo iných nákladov;

⁽⁵⁸⁾ Pomoc poskytnutá na základe schém schválených podľa tohto oddielu, ktorá sa vráti pred poskytnutím novej pomoci podľa tohto oddielu, sa pri určovaní toho, či sa prekročil príslušný strop, nebude zohľadňovať.

⁽⁵⁹⁾ Ak sa pomoc poskytuje vo forme záruk podľa tohto oddielu, uplatňujú sa dodatočné podmienky uvedené v bode 61 písm. i).

⁽⁶⁰⁾ Ak sa pomoc poskytuje vo forme úverov podľa tohto oddielu, uplatňujú sa dodatočné podmienky uvedené v bode 64 písm. g).

⁽⁶¹⁾ Ak sa pomoc poskytuje vo forme daňového zvýhodnenia, dátum vzniku daňovej povinnosti, na ktorú sa táto výhoda poskytuje, musí byť najneskôr 31. decembra 2023.

⁽⁶²⁾ Ako sa vymedzuje v článku 2 ods. 6 a 7 nariadenia Komisie (EÚ) č. 702/2014 z 25. júna 2014, ktorým sa určité kategórie pomoci v odvetví poľnohospodárstva a lesného hospodárstva a vo vidieckych oblastiach vyhlasujú za zlučiteľné s vnútorným trhom pri uplatňovaní článkov 107 a 108 Zmluvy o fungovaní Európskej únie (Ú. v. EÚ L 193, 1.7.2014, s. 1).

⁽⁶³⁾ Pomoc poskytnutá na základe schém schválených podľa tohto oddielu, ktorá sa vráti pred poskytnutím novej pomoci podľa tohto oddielu, sa pri určovaní toho, či sa prekročil príslušný strop, nesmie zohľadňovať.

⁽⁶⁴⁾ Ak sa pomoc poskytuje vo forme záruk podľa tohto oddielu, uplatňujú sa dodatočné podmienky uvedené v bode 61 písm. i).

⁽⁶⁵⁾ Ak sa pomoc poskytuje vo forme úverov podľa tohto oddielu, uplatňujú sa dodatočné podmienky uvedené v bode 64 písm. g).

- b) pomoc poskytnutá podnikom pôsobiacim v poľnohospodárskej prvovýrobe sa nestanovuje na základe ceny alebo množstva produktov na trhu;
- c) pomoc podnikom pôsobiacim v odvetví rybolovu a akvakultúry sa netýka žiadnej z kategórií pomoci uvedených v článku 1 ods. 1 písm. a) až k) nariadenia (EÚ) č. 717/2014 ⁽⁶⁶⁾.
57. Ak podnik pôsobí vo viacerých odvetviach, na ktoré sa v súlade s bodom 55 písm. a) a bodom 56 písm. a) vzťahujú rôzne maximálne sumy, dotknutý členský štát musí vhodnými prostriedkami, ako je napríklad oddelenie účtov, zabezpečiť, aby sa pri každej z týchto činností dodržal príslušný strop a aby sa neprekročila celková maximálna suma 2 milióny EUR na podnik. Ak podnik pôsobí výlučne v sektoroch, na ktoré sa vzťahuje bod 56 písm. a), nemala by sa prekročiť celková maximálna suma 300 000 EUR na podnik.
58. Opatrenia schválené podľa tohto oznámenia vo forme vratných preddavkov, záruk, úverov alebo iných návratných nástrojov možno konvertovať na iné formy pomoci, ako napríklad granty, za predpokladu, že konverzia sa uskutoční najneskôr do 30. júna 2024 a sú splnené podmienky uvedené v tomto oddiele.

2.2. Podpora likvidity vo forme záruk

59. V záujme zabezpečenia prístupu k likvidite pre podniky postihnuté súčasou krízou môžu byť verejné záruky za úvery na obmedzené obdobie a za výšku úveru za súčasných okolností primeraným, potrebným a cieľovým riešením ⁽⁶⁷⁾.
60. V prípade tej istej podkladovej istiny úveru sa záruky poskytnuté podľa tohto oddielu nesmú kumulovať s pomocou poskytnutou podľa oddielu 2.3 tohto oznámenia a naopak, ani s pomocou poskytnutou podľa oddielov 3.2 alebo 3.3 dočasného rámca pre COVID-19. Záruky poskytnuté podľa tohto oddielu možno kumulovať v prípade rôznych úverov za predpokladu, že celková suma úverov na príjemcu neprekračuje stropy stanovené v bode 61 písm. e) tohto oznámenia. Prijemca smie súbežne využívať viaceré opatrenia podľa tohto oddielu za predpokladu, že celková suma úverov na príjemcu neprekračuje stropy stanovené v bode 61 písm. e).
61. Komisia bude považovať takúto štátnu pomoc vo forme verejných záruk za zlučiteľnú s vnútorným trhom na základe článku 107 ods. 3 písm. b) ZFEÚ za týchto podmienok:
- a) verejné záruky sa poskytujú na nové individuálne úvery pre podniky;
- b) poplatky za záruky za individuálne úvery sa stanovujú na minimálnej úrovni, ktorá sa postupne zvyšuje v závislosti od predĺžovania trvania zaručených úverov, ako sa uvádza v tejto tabuľke:

Druh príjemcu	Za 1. rok	Za 2. a 3. rok	Za 4. až 6. rok
MSP	25 bázičkých bodov	50 bázičkých bodov	100 bázičkých bodov
Veľké podniky	50 bázičkých bodov	100 bázičkých bodov	200 bázičkých bodov

⁽⁶⁶⁾ Nariadenie Komisie (EÚ) č. 717/2014 z 27. júna 2014 o uplatňovaní článkov 107 a 108 Zmluvy o fungovaní Európskej únie na pomoc *de minimis* v sektore rybolovu a akvakultúry (Ú. v. EÚ L 90, 28.6.2014, s. 45).

⁽⁶⁷⁾ Na účely tohto oddielu pojem „verejné záruky za úvery“ zahŕňa aj záruky za určité faktoringové produkty, konkrétne záruky za regresný a reverzný faktoring, ak si faktoringový subjekt môže uplatňovať regres voči subjektu, ktorý využíva faktoringovú službu. Oprávnené produkty reverzného faktoringu sa musia obmedziť na výrobky, ktoré sa používajú až po tom, ako predávajúci už uskutočnil svoju časť transakcie, to znamená po tom, ako boli výrobok alebo služba dodané. Pojem „verejné záruky za úvery“ sa vzťahuje aj na finančný lízing. Ak sú verejné záruky zamerané na riešenie potrieb likvidity podnikov, ktoré potrebujú poskytovať finančné kolaterály na obchodné činnosti na trhoch s energiou, tieto verejné záruky sa môžu výnimočne vzťahovať aj na bankové záruky alebo sa môžu poskytnúť ako finančný kolaterál centrálnym protistranám alebo zúčtovacím členom.

- c) alternatívne môžu členské štáty notifikovať schémy tak, že budú ako základ zohľadňovať uvedenú tabuľku, ale smú modulovať trvanie záruky, poplatky za záruky a krytie záruky v prípade každej podkladovej istiny individuálneho úveru (napr. nižším krytím záruky by sa mohla kompenzovať dlhšia splatnosť, prípadne by sa mohli umožniť nižšie poplatky za záruky); počas celého trvania záruky sa smie použiť paušálny poplatok, ak bude vyšší ako minimálne poplatky za 1. rok uvedené v tabuľke pre každý typ príjemcu, upravené v závislosti od trvania záruky a krytia záruky podľa tohto odseku;
- d) záruka sa poskytne najneskôr do 31. decembra 2023;
- e) celková výška úverov na príjemcu, na ktoré sa poskytuje záruka podľa tohto oddielu, nesmie presiahnuť:
- i) 15 % priemerného celkového ročného obratu príjemcu za posledné tri uzavreté účtovné obdobia ⁽⁶⁸⁾;
  - ii) 50 % nákladov na energie počas 12 mesiacov predchádzajúcich mesiacu, v ktorom bola predložená žiadosť o pomoc ⁽⁶⁹⁾, alebo
  - iii) na základe primeraného odôvodnenia, ktoré má členský štát poskytnúť Komisii na posúdenie (napríklad v súvislosti s výzvami, ktorým príjemca čelil počas súčasnej krízy) ⁽⁷⁰⁾, sa výška úveru môže zvýšiť:
    - v prípade MSP ⁽⁷¹⁾ na pokrytie potreby likvidity od okamihu poskytnutia pomoci na nasledujúcich 12 mesiacov a v prípade veľkých podnikov na nasledujúcich 6 mesiacov,
    - v prípade veľkých podnikov, ktoré potrebujú poskytovať finančné kolaterály na obchodovanie na trhoch s energiou, na pokrytie potrieb likvidity vyplývajúcich z tohto obchodovania od okamihu poskytnutia na nasledujúcich 12 mesiacov,
    - potreby likvidity by sa mali stanoviť na základe vlastného vyhlásenia príjemcu ⁽⁷²⁾,
    - potreby likvidity, na ktoré sa už vzťahujú opatrenia pomoci podľa dočasného rámca pre COVID-19, nemožno riešiť opatreniami prijatými podľa tohto oznámenia;
- f) trvanie záruky je obmedzené maximálne na šesť rokov s výnimkou prípadov, keď sa moduluje podľa bodu 61 písm. c), a záruka nesmie presiahnuť:
- i) 90 % istiny úveru, ak straty utrpí proporcionálne a za tých istých podmienok úverová inštitúcia a rovnako aj štát, alebo
  - ii) 35 % istiny úveru, ak sa straty najprv pripíšu štátu a až potom úverovým inštitúciám (t. j. záruka za prvotné straty), ako aj
  - iii) v oboch uvedených prípadoch, keď sa objem úveru postupom času zníži, napríklad z dôvodu začatia splácania úveru, zaručená suma sa musí proporcionálne znížiť;

⁽⁶⁸⁾ Ak sú príjemcami opatrenia novozaložené podniky, ktoré nemajú tri uzavreté ročné účtovné závierky, uplatniteľný strop stanovený v bode 61 písm. e) bode i) sa vypočíta na základe dĺžky existencie podniku v čase, keď podnik podal žiadosť o pomoc.

⁽⁶⁹⁾ Ak sú príjemcami opatrenia novozaložené podniky, ktoré nemajú záznamy za celé obdobie predchádzajúcich dvanásť mesiacov, uplatniteľný strop stanovený v bode 61 písm. e) bode ii) sa vypočíta na základe dĺžky existencie podniku v čase, keď podnik podal žiadosť o pomoc.

⁽⁷⁰⁾ Príslušné odôvodnenie by sa mohlo týkať príjemcov pôsobiacich v odvetviach, ktoré sú obzvlášť postihnuté priamymi alebo nepriamymi dôsledkami agresie, a to aj sankciami, ktoré zaviedla EÚ a jej medzinárodní partneri, ako aj protiopatreniami, ktoré prijalo napríklad Rusko. Medzi tieto dôsledky môžu patriť aj narušenia dodávateľských reťazcov alebo neuhradené platby z Ruska alebo Ukrajiny, zvýšené riziká kybernetických útokov alebo rastúce ceny konkrétnych vstupov alebo surovín v dôsledku aktuálnej krízy.

⁽⁷¹⁾ V zmysle vymedzenia v prílohe I k všeobecnému nariadeniu o skupinových výnimkách.

⁽⁷²⁾ Plán potrieb likvidity môže zahŕňať prevádzkový kapitál, ako aj investičné náklady. Komisia objasňuje, že počas platnosti tohto oznámenia členské štáty môžu podľa tohto oddielu poskytnúť dodatočné verejné záruky príjemcom, ktorí už takúto podporu dostali, aby zohľadnili nové potreby likvidity, ktoré neboli zahrnuté do pôvodného posúdenia potrieb likvidity. Každá takáto podpora musí spĺňať všetky podmienky tohto oznámenia a musí sa v rámci nej zabezpečiť, aby sa tie isté potreby likvidity pokryli len raz.

- g) na základe náležitého odôvodnenia, ktoré poskytne členský štát, a odchylné od bodu 61 písm. a), e), f) a h) sa verejná záruka môže poskytnúť centrálnym protistranám alebo zúčtovacím členom ako nefinancovaný finančný kolaterál⁽⁷³⁾ na pokrytie nových potrieb likvidity vyplývajúcich z potreby poskytnúť finančné kolaterály na zúčtované obchodné činnosti na trhoch s energiou pre energetické podniky. Krytie týchto nefinancovaných záruk môže výnimočne presiahnuť 90 %. V prípade týchto nefinancovaných záruk musí členský štát:
- i) ak krytie záruky presahuje 90 %, preukázať potrebu takéhoto vyššieho krytia na základe spoľahlivých a konkrétnych dôkazov a zaviazat' sa, že bude overovať a pravidelne monitorovať, či koneční príjemcovia nie sú schopní uspokojiť tieto potreby likvidity prostredníctvom iných zdrojov vnútorného alebo vonkajšieho financovania vrátane inej pomoci podľa tohto oznámenia;
  - ii) odôvodniť výšku záruk, ktorá v žiadnom prípade nesmie presiahnuť sumu na pokrytie potrieb likvidity na nasledujúcich 12 mesiacov, ktoré vyplývajú z potreby poskytnúť finančné kolaterály na zúčtované obchodné činnosti na trhoch s energiou. Členské štáty musia tieto potreby pravidelne preskúmať;
  - iii) odôvodniť obdobie, na ktoré sa záruka poskytuje a ktoré sa musí skončiť najneskôr 31. decembra 2023 a v žiadnom prípade nesmie presiahnuť obdobie, počas ktorého sa takéto záruky považujú za vysoko likvidný kolaterál podľa delegovaného nariadenia Komisie (EÚ) č. 153/2013 z 19. decembra 2012, ktorým sa dopĺňa nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 648/2012, pokiaľ ide o regulačné technické normy týkajúce sa požiadaviek na centrálnu protistranu⁽⁷⁴⁾, v znení zmien;
  - iv) preukázať, ako podmienky mobilizácie záruky v dostatočnej miere vyriešia obavy týkajúce sa morálneho hazardu, pokiaľ ide o príjemcu a finančného sprostredkovateľa. Týka sa to najmä podmienky vymáhania zaručených súm od konečného príjemcu, keď pohľadávky členského štátu voči aktívam konečného príjemcu musia mať rovnakú alebo vyššiu prioritu ako ostatné nesplatené nadriadené dlhy a úvery konečného príjemcu;
  - v) uviesť poplatky, ktoré sa budú uplatňovať na takéto záruky a ktoré sa musia prinajmenšom rovnať poplatkom za záruku uvedeným v tabuľke v bode 61 písm. b) plus 200 bázičných bodov, pričom ak centrálna protistrana alebo zúčtovací člen neúčtuje žiadnu úrokovú sadzbu ani poplatky za pozíciu nefinancovaného kolaterálu, treba uviesť aj základnú sadzbu vymedzenú v bode 64 písm. b);
  - vi) zabezpečiť, aby sa dodržiaval aj bod 61 písm. d) a i). Možnosť uvedená v bode 61 písm. c) sa neuplatňuje a záruka sa vzťahuje len na potreby likvidity vymedzené v bode 61 písm. g);
- h) záruka sa musí vzťahovať na úvery na financovanie investícií a/alebo prevádzkového kapitálu;
- i) záruky sa môžu poskytnúť priamo konečným príjemcom alebo úverovým inštitúciám a iným finančným inštitúciám ako finančným sprostredkovateľom. Úverové inštitúcie alebo iné finančné inštitúcie by čo v najväčšej možnej miere mali výhody verejných záruk postupovať konečným príjemcom. Finančný sprostredkovateľ musí byť schopný preukázať, že používa mechanizmus, ktorý zaisťuje, aby výhody boli postúpené v najväčšom možnom rozsahu konečným príjemcom vo forme vyšších objemov financovania, rizikovejších portfólií, menších požiadaviek na kolaterál, nižších poplatkov za záruku alebo nižších úrokových sadzieb, než by to bolo bez takýchto verejných záruk.

2.3. Podpora likvidity vo forme dotovaných úverov

62. V záujme zabezpečenia prístupu k likvidite pre podniky postihnuté súčasnou krízou môžu byť primeraným, potrebným a cieľným riešením za súčasných okolností dotované úrokové sadzby na obmedzené obdobie a výšku úveru.

⁽⁷³⁾ Ako je vysvetlené v poznámke pod čiarou č. 67 a na rozdiel od verejných záruk za úvery podľa tohto oddielu, ktoré sa používajú na uľahčenie poskytovania likvidity priamo podnikom, sú verejné záruky, ktoré boli poskytnuté ako finančný kolaterál podľa tohto bodu 61 písm. g), nefinancované a poskytujú sa priamo centrálnej protistrane alebo zúčtovaciemu členovi bez akéhokoľvek podkladového nástroja.

⁽⁷⁴⁾ Ú. v. EÚ L 52, 23.2.2013, s. 41.

63. V prípade tej istej podkladovej istiny úveru sa úvery poskytnuté podľa tohto oddielu nesmú kumulovať s pomocou poskytnutou podľa oddielu 2.2 tohto oznámenia a naopak. Úvery a záruky poskytnuté podľa tohto oznámenia možno kumulovať v prípade rôznych úverov za predpokladu, že celková suma úverov na príjemcu neprekračuje limity stanovené v bode 61 písm. e) alebo v bode 64 písm. e). Prijemca smie súbežne využívať viaceré dotované úvery podľa tohto oddielu za predpokladu, že celková suma úverov na príjemcu neprekračuje stropy stanovené v bode 64 písm. e).

64. Komisia bude považovať štátnu pomoc vo forme dotovaných úverov v reakcii na súčasnú krízu za zlučiteľnú s vnútorným trhom na základe článku 107 ods. 3 písm. b) ZFEÚ, ak budú splnené tieto podmienky:

- a) úvery sa neposkytujú úverovým inštitúciám alebo iným finančným inštitúciám;
- b) úvery sa môžu poskytovať so zníženými úrokovými sadzbami, ktoré zodpovedajú minimálne súčtu základnej sadzby [1-ročnej sadzby IBOR alebo rovnocennej sadzby, ktorú uverejnila Komisia ⁽⁷⁵⁾] dostupnej k 1. októbru 2022 ⁽⁷⁶⁾ alebo platnej v čase poskytnutia pomoci a marží úverového rizika stanovených v tejto tabuľke ⁽⁷⁷⁾:

Druh príjemcu	Marža úverového rizika za 1. rok	Marža úverového rizika za 2. a 3. rok	Marža úverového rizika za 4. až 6. rok
MSP	25 bazických bodov ⁽⁷⁸⁾	50 bazických bodov ⁽⁷⁹⁾	100 bazických bodov
Veľké podniky	50 bazických bodov	100 bazických bodov	200 bazických bodov

- c) alternatívne môžu členské štáty notifikovať schémy tak, že budú ako základ zohľadňovať uvedenú tabuľku, ale smú modulovať splatnosť úveru a výšku marží úverového rizika; týmto spôsobom sa smie napríklad na celé obdobie úveru používať paušálna marža úverového rizika, ak je vyššia ako minimálna marža úverového rizika za 1. rok v prípade všetkých typov príjemcov, upravená v závislosti od splatnosti úveru podľa tohto odseku ⁽⁸⁰⁾ ⁽⁸¹⁾;
- d) úverové zmluvy sú podpísané najneskôr do 31. decembra 2023 a sú obmedzené na maximálne šesť rokov, ak nie sú modulované podľa bodu 64 písm. c);
- e) celková výška úverov na príjemcu nesmie presiahnuť:
- i) 15 % priemerného celkového ročného obratu príjemcu za posledné tri uzavreté účtovné obdobia ⁽⁸²⁾ alebo
- ii) 50 % nákladov na energie počas 12 mesiacov predchádzajúcich mesiacu, v ktorom bola predložená žiadosť o pomoc ⁽⁸³⁾;

⁽⁷⁵⁾ Základné sadzby vypočítané v súlade s oznámením Komisie o revízii spôsobu stanovenia referenčných a diskontných sadzieb (Ú. v. EÚ C 14, 19.1.2008, s. 6) a uverejnené na webovom sídle GR pre hospodársku súťaž: https://ec.europa.eu/competition-policy/state-aid/legislation/reference-discount-rates-and-recovery-interest-rates_en.

⁽⁷⁶⁾ V prípade úverov poskytnutých do 31. decembra 2022 sa môže použiť základná sadzba z 1. februára 2022.

⁽⁷⁷⁾ Ak sa na platby úrokov uplatňuje obdobie odkladu, musia sa dodržať minimálne úrokové sadzby stanovené v bode 64 písm. b) a úroky musia vzniknúť od prvého dňa obdobia odkladu a musia sa kapitalizovať aspoň raz ročne. Trvanie úverových zmlúv zostane obmedzené maximálne na šesť rokov od okamihu poskytnutia úveru, pokiaľ nie sú modulované v súlade s bodom 64 písm. c) a nepresiahne sa celková výška úverov na príjemcu uvedená v bode 64 písm. e).

⁽⁷⁸⁾ Minimálna celková úroková sadzba (súčet základnej sadzby a marží úverového rizika) by mala zodpovedať minimálne 10 bazickým bodom za rok.

⁽⁷⁹⁾ Minimálna celková úroková sadzba (súčet základnej sadzby a marží úverového rizika) by mala zodpovedať minimálne 10 bazickým bodom za rok.

⁽⁸⁰⁾ Minimálna celková úroková sadzba (súčet základnej sadzby a marží úverového rizika) by mala zodpovedať minimálne 10 bazickým bodom za rok.

⁽⁸¹⁾ Pozri zhrnutie praxe týkajúcej sa modulácie podľa bodu 64 písm. c) uverejnené na webovej stránke GR pre hospodársku súťaž na adrese https://ec.europa.eu/competition-policy/state-aid/ukraine_en.

⁽⁸²⁾ Ak sú príjemcami opatrenia novozaložené podniky, ktoré nemajú tri uzavreté ročné účtovné závierky, uplatniteľný strop stanovený v bode 64 písm. e) bode i) sa vypočíta na základe dĺžky existencie podniku v čase, keď podnik podal žiadosť o pomoc.

⁽⁸³⁾ Ak sú príjemcami opatrenia novozaložené podniky, ktoré nemajú záznamy za celé obdobie predchádzajúcich dvanásť mesiacov, uplatniteľný strop stanovený v bode 64 písm. e) bode ii) sa vypočíta na základe dĺžky existencie podniku v čase, keď podnik podal žiadosť o pomoc.

- iii) na základe primeraného odôvodnenia, ktoré členský štát poskytol Komisii (napríklad v súvislosti s výzvami, ktorým príjemca čelil počas súčasnej krízy) ⁽⁸⁴⁾, sa výška úveru môže zvýšiť:
- v prípade MSP ⁽⁸⁵⁾ na pokrytie potreby likvidity od okamihu poskytnutia pomoci na nasledujúcich 12 mesiacov a v prípade veľkých podnikov na nasledujúcich 6 mesiacov,
  - v prípade veľkých podnikov, ktoré potrebujú poskytovať finančné kolaterály na obchodovanie na trhoch s energiou, na pokrytie potrieb likvidity vyplývajúcich z tohto obchodovania od okamihu poskytnutia na nasledujúcich 12 mesiacov,
  - potreby likvidity by sa mali stanoviť na základe vlastného vyhlásenia príjemcu ⁽⁸⁶⁾,
  - na potreby likvidity, na ktoré sa už vzťahujú opatrenia pomoci podľa dočasného rámca pre COVID-19, sa toto oznámenie nevzťahuje;
- f) úvery sa musia vzťahovať na potreby investícií a/alebo prevádzkového kapitálu;
- g) úvery sa môžu poskytnúť priamo konečným príjemcom alebo prostredníctvom úverových inštitúcií a iných finančných inštitúcií ako finančných sprostredkovateľov. V takomto prípade úverové inštitúcie alebo iné finančné inštitúcie by mali výhody dotovaných úrokových sadzieb na úvery čo v najväčšej možnej miere postupovať konečným príjemcom. Finančný sprostredkovateľ musí byť schopný preukázať, že používa mechanizmus, ktorý zaisťuje, aby sa výhody postúpili v najväčšom možnom rozsahu konečným príjemcom, a to bez toho, aby udelenie dotovaných úverov podľa tohto odseku bolo podmienené refinancovaním existujúcich úverov.

2.4. Pomoc na dodatočné náklady v dôsledku mimoriadne výrazného zvýšenia cien zemného plynu a elektriny

65. Okrem existujúcich možností dostupných v súlade s článkom 107 ods. 3 písm. c) ZFEÚ a možností stanovených v tomto oznámení by dočasná podpora mohla zmierniť dôsledky mimoriadne prudkého nárastu cien zemného plynu a elektriny spôsobeného agresiou Ruska proti Ukrajine. Takáto podpora sa môže poskytnúť podnikom buď na základe ich súčasnej, alebo historickej spotreby energie. V prvom prípade by podpora umožnila pokračovanie hospodárskej činnosti najviac zasiahnutých podnikov, ale vo svojej podstate by zahŕňala menej stimulov na úsporu energie. Vzhľadom na nedostatočné dodávky plynu do EÚ je takisto dôležité zachovať silné stimuly na znižovanie dopytu a postupný prechod k zníženiu spotreby plynu. Podpora založená na historickej spotrebe energie by sa nemusela dotknúť trhových stimulov na zníženie spotreby energie a mohla by pomôcť podnikom vyrovnať sa s dôsledkami súčasnej krízy za predpokladu, že príjemcovia výrazne neznížia výrobné činnosti pod úroveň toho, čo je potrebné na dosiahnutie cieľových úspor energie, a/alebo len nepresunú svoju spotrebu inde. Členské štáty sa preto vyzývajú, aby na tento účel požadovali od príjemcov poskytnutie primeraných záväzkov. Počas akéhokoľvek oprávneného obdobia môžu členské štáty zaviesť režim podpory buď na základe súčasnej, alebo historickej spotreby energie.

⁽⁸⁴⁾ Príslušné odôvodnenie by sa mohlo týkať príjemcov pôsobiacich v odvetviach, ktoré sú obzvlášť postihnuté priamymi alebo nepriamymi dôsledkami ruskej agresie, a to aj reštriktívnymi hospodárskymi opatreniami, ktoré prijala Unia a jej medzinárodní partneri, ako aj protiopatreniami, ktoré prijalo Rusko. Medzi tieto dôsledky môžu patriť aj narušenia dodávateľských reťazcov alebo neuhradené platby z Ruska alebo Ukrajiny, zvýšená volatilita cien na trhoch s energiou a súvisiace potreby kolaterálu, zvýšené riziká kybernetických útokov alebo rastúce ceny konkrétnych vstupov alebo surovín v dôsledku aktuálnej krízy.

⁽⁸⁵⁾ V zmysle vymedzenia v prílohe I k všeobecnému nariadeniu o skupinových výnimkách.

⁽⁸⁶⁾ Plán potrieb likvidity môže zahŕňať prevádzkový kapitál, ako aj investičné náklady. Komisia objasňuje, že počas platnosti tohto oznámenia členské štáty môžu podľa tohto oddielu poskytnúť dodatočné dotované úvery príjemcom, ktorí už takúto podporu dostali, aby zohľadnili nové potreby likvidity, ktoré neboli zahrnuté do pôvodného posúdenia potrieb likvidity. Každá takáto podpora musí spĺňať všetky podmienky tohto oznámenia a musí sa v rámci nej zabezpečiť, aby sa tie isté potreby likvidity pokryli len raz.

66. Komisia bude štátnu pomoc považovať za zlučiteľnú s vnútorným trhom na základe článku 107 ods. 3 písm. b) ZFEÚ, ak sú splnené tieto podmienky:

- a) pomoc sa poskytne najneskôr 31. decembra 2023 ⁽⁸⁷⁾;
- b) pomoc sa smie poskytnúť vo forme priamych grantov, daňových ⁽⁸⁸⁾ a platobných zvýhodnení alebo v iných formách, ako sú vratné preddavky, záruky ⁽⁸⁹⁾, úvery ⁽⁹⁰⁾ a vlastné imanie, a to za predpokladu, že celková nominálna hodnota takýchto opatrení nepresahuje uplatniteľnú intenzitu pomoci a stropy pomoci. Všetky uvedené čísla musia byť vyjadrené ako hrubá suma, čiže pred odrátaním dane alebo iných nákladov;
- c) pomoc poskytnutú vo forme vratných preddavkov, záruk, úverov alebo iných návratných nástrojov možno konvertovať na iné formy pomoci, ako napríklad granty, za predpokladu, že konverzia sa uskutoční najneskôr do 30. júna 2024;
- d) pomoc sa poskytuje na základe schémy s odhadovaným rozpočtom. Členské štáty môžu pomoc obmedziť na činnosti, ktoré podporujú konkrétne hospodárske odvetvia osobitného významu pre hospodárstvo alebo bezpečnosť a odolnosť vnútorného trhu, berúc do úvahy napríklad kritériá uprednostňovania kritických nechránených odberateľov stanovené v oznámení Úspora plynu pre bezpečnú zimu ⁽⁹¹⁾. Takéto obmedzenia však musia byť koncipované všeobecne a nesmú viesť k umelému obmedzovaniu potenciálnych príjemcov;
- e) Na účely tohto oddielu sa oprávnené náklady vypočítavajú na základe spotreby zemného plynu (aj ako suroviny), elektriny a vykurovania a chladenia ⁽⁹²⁾ priamo generovaných zo zemného plynu a z elektriny, ktoré obstaral príjemca ⁽⁹³⁾. Maximálne oprávnené náklady sa vypočítajú podľa tohto vzorca:

$$[p(t) - p(\text{ref}) \times 1,5] \times q$$

kde:

t je daný mesiac alebo obdobie niekoľkých po sebe nasledujúcich mesiacov v období od 1. februára 2022 najneskôr do 31. decembra 2023 (ďalej len „oprávnené obdobie“),

ref je obdobie od 1. januára 2021 do 31. decembra 2021 (ďalej len „referenčné obdobie“),

p(t) je priemerná cena za jednotku spotrebovanú príjemcom v oprávnenom období (napríklad v EUR/MWh),

p(ref) je priemerná cena za jednotku spotrebovanú príjemcom v referenčnom období (napríklad v EUR/MWh),

⁽⁸⁷⁾ Odchylné od uvedeného, ak sa pomoc poskytuje len po ex post overení podpornej dokumentácie príjemcu a ak sa členský štát rozhodne nezahrnúť možnosť poskytnúť preddavkové platby v súlade s bodom 68, pomoc sa môže poskytnúť do 31. marca 2024 za predpokladu, že sa dodrží oprávnené obdobie vymedzené v bode 66 písm. e) a požiadavky uvedené v bode 68.

⁽⁸⁸⁾ Ak sa pomoc poskytuje vo forme daňového zvýhodnenia, dátum vzniku daňovej povinnosti, na ktorú sa táto výhoda poskytuje, musí byť najneskôr 31. decembra 2023.

⁽⁸⁹⁾ Ak sa pomoc poskytuje vo forme záruk podľa tohto oddielu, uplatňujú sa dodatočné podmienky uvedené v bode 61 písm. i).

⁽⁹⁰⁾ Ak sa pomoc poskytuje vo forme úverov podľa tohto oddielu, uplatňujú sa dodatočné podmienky uvedené v bode 64 písm. g).

⁽⁹¹⁾ COM(2022) 360 final.

⁽⁹²⁾ V prípade sietí diaľkového vykurovania alebo chladenia nemusí byť vždy možné presne určiť palivo, ktoré centrálny zdroj používa. V takýchto situáciách sa členské štáty môžu opierať o certifikáciu od prevádzkovateľov diaľkového vykurovania alebo o odhady, v ktorých sa uvádza energetický mix príslušných sietí, a tieto informácie môžu použiť na výpočet podielu spotreby na vykurovanie/chladenie, ktorý môže byť oprávnený na kompenzáciu podľa tohto oddielu.

⁽⁹³⁾ Výlučne na účely oddielu 2.4 je „príjemca“ podnik alebo právnická osoba, ktorá je súčasťou podniku.

q je množstvo obstarané od externých dodávateľov a spotrebované príjemcom ako konečným spotrebiteľom ⁽⁹⁴⁾. Členský štát ho môže stanoviť buď ako:

- q(t), t. j. spotrebu príjemcu v oprávnenom období, alebo
- q(ref), t. j. spotrebu príjemcu v referenčnom období.

Od 1. septembra 2022 nemôže q presiahnuť 70 % spotreby príjemcu za rovnaké obdobie v roku 2021.

- f) celková pomoc na príjemcu nepresahuje 50 % oprávnených nákladov a celková pomoc na podnik v ktoromkoľvek momente nepresahuje 4 milióny EUR;
- g) pomoc poskytnutá podľa tohto oddielu sa môže kumulovať s pomocou poskytnutou podľa oddielu 2.1 za predpokladu, že sa neprekročia uplatniteľné stropy pomoci na podnik stanovené v tomto oddiele. V prípade rovnakého objemu spotreby sa pomoc poskytnutá podľa tohto oddielu, ktorá sa vypočítava na základe historickej spotreby [q(ref)], nesmie kumulovať s pomocou poskytnutou podľa oddielu 2.7.

67. V určitých situáciách môžu príjemcovia zasiahnutí znížením hospodárskej výkonnosti počas krízy potrebovať ďalšiu pomoc. Členské štáty môžu poskytnúť pomoc, ktorá prekračuje hodnoty vypočítané podľa bodu 66 písm. f), ak sú okrem splnenia podmienok uvedených v bode 66 písm. a) až e) a písm. g) splnené tieto podmienky:

- a) celková pomoc na príjemcu nepresahuje 40 % oprávnených nákladov a celková pomoc na podnik v ktoromkoľvek momente nepresahuje 100 miliónov EUR;
- b) v prípade príjemcov, ktorí spĺňajú podmienky na to, aby boli kvalifikovaní ako „energeticky náročné podniky“ ⁽⁹⁵⁾, sa celková pomoc na príjemcu môže zvýšiť na maximálne 65 % oprávnených nákladov a celková pomoc na podnik nesmie v ktoromkoľvek momente presiahnuť 50 miliónov EUR. Príjemca musí okrem toho preukázať, že v oprávnenom období dosiahol buď zníženie EBITDA ⁽⁹⁶⁾ (bez započítania pomoci) aspoň o 40 % v porovnaní s referenčným obdobím, alebo záporné EBITDA (bez započítania pomoci) v oprávnenom období;
- c) v prípade príjemcov, ktorí spĺňajú podmienky na to, aby boli kvalifikovaní ako „energeticky náročné podniky“ pôsobiace v jednom alebo vo viacerých odvetviach alebo pododvetviach uvedených v prílohe I ⁽⁹⁷⁾, sa celková pomoc na príjemcu môže zvýšiť na maximálne 80 % oprávnených nákladov a celková pomoc na podnik nesmie v ktoromkoľvek momente presiahnuť 150 miliónov EUR. Príjemca musí okrem toho preukázať, že v oprávnenom období dosiahol buď zníženie EBITDA (bez započítania pomoci) aspoň o 40 % v porovnaní s referenčným obdobím, alebo záporné EBITDA (bez započítania pomoci) v oprávnenom období;
- d) v prípade pomoci poskytnutej podľa bodu 67 písm. a), b) a c) nesmú EBITDA príjemcu v oprávnenom období vrátane celkovej pomoci presiahnuť 70 % jeho EBITDA v referenčnom období. V prípadoch, keď boli EBITDA v referenčnom období záporné, pomoc nesmie viesť k zvýšeniu EBITDA v oprávnenom období nad hodnotu 0.

⁽⁹⁴⁾ Ako príjemca preukázal, napr. na základe príslušnej faktúry. Počítat sa bude len spotreba energie zo strany koncových používateľov, pričom predaj a vlastná výroba sú vylúčené. Spotreba energie samotného energetického sektora a straty, ku ktorým dochádza počas transformácie a distribúcie energie, sú vylúčené.

⁽⁹⁵⁾ „Energeticky náročný podnik“ je právny subjekt, v ktorom nákup energetických výrobkov (vrátane energetických výrobkov iných ako zemný plyn a elektrina) na základe údajov z finančných účtovných výkazov za kalendárny rok 2021 predstavuje aspoň 3,0 % z hodnoty výroby alebo obratu. Alternatívne sa môžu použiť údaje za prvý polrok 2022, pričom v takom prípade sa príjemca môže považovať za „energeticky náročný podnik“, ak nákup energetických výrobkov (vrátane energetických výrobkov iných ako zemný plyn a elektrina) predstavuje aspoň 6,0 % z hodnoty výroby alebo obratu.

⁽⁹⁶⁾ EBITDA sú príjmy pred započítaním úrokov, daní, odpisov a amortizácie s výnimkou jednorazových znížení hodnoty.

⁽⁹⁷⁾ V prílohe I sa uvádza zoznam odvetví a pododvetví, ktoré sa považujú za osobitne vystavené strate konkurencieschopnosti v dôsledku energetickej krízy a pre ktoré intenzita obchodu (pod)odvetvia s tretími krajinami a intenzita emisií predstavujú objektívnu náhradu. Príjemca sa bude považovať za príjemcu, ktorý pôsobí v odvetví alebo pododvetví uvedenom v prílohe I, na základe klasifikácie príjemcu v národných odvetvových účtoch alebo ak jedna alebo viaceré činnosti, ktoré vykonáva a ktoré sú zahrnuté do prílohy I, dosiahli v roku 2021 viac ako 50 % podiel na jeho obrate alebo výrobnej hodnote.

68. Podľa tohto oddielu môže orgán poskytujúci pomoc vyplatiť príjemcovi preddavkovú platbu. Orgán poskytujúci pomoc môže pritom vychádzať z odhadov kritérií oprávnenosti uvedených v tomto oddiele, a to za predpokladu, že sa dodržia stropy pomoci stanovené v tomto oddiele. Orgán poskytujúci pomoc zavedie príslušný postup s cieľom *ex post* overiť príslušné podmienky oprávnenosti a stropy pomoci na základe skutočných údajov a spätne získať všetky platby pomoci, ktoré nespĺňajú kritériá oprávnenosti alebo presahujú stropy pomoci, a to najneskôr šesť mesiacov po skončení oprávneného obdobia.

2.5. **Pomoc na urýchlenie zavádzania energie z obnoviteľných zdrojov, uskladňovania a tepla z obnoviteľných zdrojov v súvislosti s plánom REPowerEU**

69. Okrem existujúcich možností dostupných v súlade s článkom 107 ods. 3 písm. c) ZFEÚ je v súvislosti s ruskou vojenskou agresiou proti Ukrajine a plánom REPowerEU ⁽⁹⁸⁾ nevyhnutné urýchliť a rozšíriť dostupnosť energie z obnoviteľných zdrojov nákladovo efektívnym spôsobom s cieľom rýchlo znížiť závislosť od dovozu ruských fosílnych palív a urýchliť energetickú transformáciu. Štátna pomoc na urýchlenie zavádzania kapacity slnečnej, veternej a geotermálnej energie, uskladňovania elektriny a tepelnej energie, tepla z obnoviteľných zdrojov, ako aj výroby obnoviteľného vodíka, bioplynu a biometánu z odpadu a zo zvyškov je súčasťou primeraného, potrebného a cieleného riešenia na zníženie závislosti od dovážaných fosílnych palív v súčasnom kontexte. Vzhľadom na naliehavú potrebu zabezpečiť rýchlu realizáciu projektov, ktoré urýchľujú zavádzanie energie z obnoviteľných zdrojov, uskladňovania energie a tepla z obnoviteľných zdrojov, určité zjednodušenia vykonávania podporných opatrení sú dočasne odôvodnené.

70. Komisia bude považovať za zlučiteľnú s vnútorným trhom na základe článku 107 ods. 3 písm. c) ZFEÚ pomoc na podporu elektriny z obnoviteľných zdrojov, obnoviteľného vodíka, bioplynu a biometánu z odpadu a zo zvyškov, uskladňovania elektriny a tepelnej energie a tepla z obnoviteľných zdrojov za predpokladu, že sú splnené tieto podmienky:

- a) pomoc sa poskytuje na jednu z týchto oblastí:
  - i) výroba fotovoltickej alebo inej solárnej elektriny;
  - ii) výroba elektriny z veternej energie;
  - iii) výroba geotermálnej energie;
  - iv) uskladňovanie elektrickej alebo tepelnej energie (aj v kombinácii s jedným z iných druhov investícií, na ktoré sa vzťahuje tento oddiel);
  - v) výroba tepla z obnoviteľných zdrojov vrátane výroby prostredníctvom tepelných čerpadiel v súlade s prílohou VII k smernici Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/2001 ⁽⁹⁹⁾;
  - vi) výroba obnoviteľného vodíka;
  - vii) výroba bioplynu a biometánu z odpadu a zo zvyškov v súlade s kritériami udržateľnosti EÚ podľa článku 29 smernice (EÚ) 2018/2001 a s nariadením (EÚ) 2018/841 ⁽¹⁰⁰⁾;
- b) schémy podpory sa môžu obmedziť na jednu alebo viacero technológií podľa bodu 70 písm. a), nesmú však zahŕňať žiadne umelé obmedzenie alebo diskrimináciu (a to ani pri udeľovaní licencií, povolení alebo koncesií, ak sa vyžadujú), ako sú obmedzenia podľa veľkosti projektov, umiestnenia alebo regionálnych aspektov alebo veľmi špecifických (pod)typov technológií v rámci jednej z technológií uvedených v bode 70 písm. a);
- c) pomoc sa poskytuje vo forme priamych grantov, vratných preddavkov, úverov, záruk alebo daňových zvýhodnení;
- d) pomoc sa poskytuje na základe schémy s odhadovaným objemom a rozpočtom;

⁽⁹⁸⁾ COM(2022) 230 final, 18. mája 2022.

⁽⁹⁹⁾ Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/2001 z 11. decembra 2018 o podpore využívania energie z obnoviteľných zdrojov (Ú. v. EÚ L 328, 21.12.2018, s. 82).

⁽¹⁰⁰⁾ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/841 z 30. mája 2018 o začlenení emisií a odstraňovania skleníkových plynov z využívania pôdy, zo zmien vo využívaní pôdy a z lesného hospodárstva do rámca politik v oblasti klímy a energetiky na rok 2030, ktorým sa mení nariadenie (EÚ) č. 525/2013 a rozhodnutie č. 529/2013/EÚ (Ú. v. EÚ L 156, 19.6.2018, s. 1).

- e) pomoc sa poskytuje najneskôr do 31. decembra 2023 a zariadenia sa musia dokončiť a uviesť do prevádzky do 30 mesiacov od dátumu poskytnutia pomoci alebo 36 mesiacov od dátumu poskytnutia pomoci na zariadenia na výrobu veternej energie na mori a zariadenia na výrobu energie z obnoviteľného vodíka. Ak sa táto lehota nedodrží, 5 % sumy poskytnutej pomoci sa musí vrátiť alebo znížiť mesačne po prvých troch mesiacoch omeškania, pričom sa musí zvýšiť na 10 % za mesiac omeškania po šiestom mesiaci, pokiaľ omeškanie nie je spôsobené faktormi mimo kontroly príjemcu pomoci a nebolo možné ho odôvodnene predvídať ⁽¹⁰¹⁾;
- f) ak sa pomoc poskytuje vo forme zmlúv na prebiehajúce platby pomoci, tieto zmluvy nesmú trvať dlhšie ako 20 rokov od začatia prevádzky podporeného zariadenia;
- g) pomoc sa poskytuje v rámci súťažného ponukového konania, ktoré je otvorené, jasné, transparentné a nediskriminačné, na základe objektívnych kritérií, ktoré sú vymedzené *ex ante* a minimalizujú riziko strategického predkladania ponúk. Aspoň 70 % celkových podmienok účasti uplatnených pri zoradení ponúk sa musí vymedziť z hľadiska pomoci na jednotku ochrany životného prostredia ⁽¹⁰²⁾ alebo pomoci na jednotku energetického výstupu alebo kapacity;
- h) súťažné ponukové konanie nie je povinné, ak sa pomoc poskytuje vo forme daňového zvýhodnenia, pokiaľ sa poskytuje rovnakým spôsobom všetkým oprávneným podnikom pôsobiacim v tom istom odvetví hospodárskej činnosti, ktoré sa, pokiaľ ide o zámery alebo ciele opatrenia pomoci, nachádzajú v tej istej alebo podobnej skutkovej situácii. Okrem toho súťažné ponukové konanie nie je povinné, ak pomoc poskytnutá na jeden podnik a na jeden projekt nepresahuje 25 miliónov EUR a príjemcovia pomoci sú takto vymedzené malé projekty:
- i) v prípade výroby elektriny, uskladnenia elektriny alebo tepelnej energie – projekty s inštalovaným výkonom nižším ako alebo rovným 1 MW;
- ii) v prípade technológií na výrobu tepla a na výrobu plynu – projekty s inštalovaným výkonom nižším ako alebo rovným 1 MW alebo ekvivalent;
- iii) v prípade výroby obnoviteľného vodíka – projekty s inštalovaným výkonom nižším ako alebo rovným 3 MW alebo ekvivalent;
- iv) v prípade výroby bioplynu a biometánu z odpadu a zo zvyškov – projekty s inštalovaným výkonom nižším ako alebo rovným 25 000 tonám/rok;
- v) v prípade projektov, ktorých 100 % podiel vlastní MSP, alebo projektov komunít vyrábajúcich energiu z obnoviteľných zdrojov – projekty s inštalovaným výkonom rovným alebo nižším ako 6 MW;
- vi) v prípade projektov, ktorých 100 % podiel vlastní malé podniky a mikropodniky alebo komunity vyrábajúce energiu z obnoviteľných zdrojov, a to výlučne v kontexte výroby energie z vetra – projekty s inštalovaným výkonom rovným alebo nižším ako 18 MW.

Ak sa pomoc na malé projekty neposkytuje v rámci súťažného ponukového konania, intenzita pomoci nesmie presiahnuť 45 % celkových investičných nákladov. Intenzita pomoci sa môže zvýšiť o 20 percentuálnych bodov v prípade pomoci poskytnutej malým podnikom a o 10 percentuálnych bodov v prípade pomoci poskytnutej stredným podnikom;

- i) musia sa stanoviť objemy kapacity alebo výroby, ktoré sú predmetom súťaže, aby sa zabezpečilo, že ponukové konanie je skutočne súťažné. Členský štát musí hodnoverne preukázať, že objem, ktorý je predmetom súťaže, bude zodpovedať potenciálnej ponuke projektov. To možno urobiť odkazom na aukcie v minulosti, na technologické ciele v národnom energetickom a klimatickom pláne ⁽¹⁰³⁾ alebo zavedením ochranného mechanizmu v prípade rizika ponuky s nedostatočným počtom účastníkov. V prípade opakovaného nedostatočného počtu ponúk v súťažnom ponukovom konaní musí členský štát zaviesť prostriedky nápravy pre všetky budúce schémy, ktoré oznamuje Komisii v súvislosti s rovnakou technológiou;

⁽¹⁰¹⁾ Tieto faktory by mohli zahŕňať napríklad povinné obmedzenie pohybu obyvateľstva v dôsledku pandémie alebo narušenie dodávateľského reťazca potrebného vybavenia pre projekty. Nezahŕňalo by to však oneskorenia pri získavaní požadovaných povolení pre projekt.

⁽¹⁰²⁾ Napríklad EUR za tonu zníženia emisií CO₂.

⁽¹⁰³⁾ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/1999 z 11. decembra 2018 o riadení energetickej únie a opatrení v oblasti klímy, ktorým sa menia nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 663/2009 a (ES) č. 715/2009, smernice Európskeho parlamentu a Rady 94/22/ES, 98/70/ES, 2009/31/ES, 2009/73/ES, 2010/31/EÚ, 2012/27/EÚ a 2013/30/EÚ, smernice Rady 2009/119/ES a (EÚ) 2015/652 a ktorým sa zrušuje nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 525/2013 (Ú. v. EÚ L 328, 21.12.2018, s. 1).

- j) pomoc musí byť navrhnutá tak, aby zachovávala efektívne prevádzkové stimuly a cenové signály. Okrem toho musí byť pomoc navrhnutá tak, aby umožňovala riešiť neočakávané zisky, a to aj v časoch extrémne vysokých cien elektriny alebo plynu, napríklad zavedením mechanizmu spätného vymáhania vymedzeného *ex ante* alebo poskytnutím pomoci vo forme dvojsmerných rozdielových zmlúv ⁽¹⁰⁴⁾;
- k) ak sa pomoc poskytuje na výrobu obnoviteľného vodíka, členský štát musí zabezpečiť, aby sa vodík vyrábala z obnoviteľných zdrojov energie v súlade s metódami stanovenými pre kvapalné a plynné palivá v doprave z obnoviteľných zdrojov nebiologického pôvodu v smernici (EÚ) 2018/2001;
- l) pomoc v rámci tohto opatrenia sa nesmie kombinovať s inou pomocou na tie isté oprávnené náklady;
- m) pomoc sa môže poskytnúť na investície, v prípade ktorých sa práce začali od 20. júla 2022; v prípade projektov, ktoré sa začali pred 20. júlom 2022, sa pomoc môže poskytnúť, ak je to potrebné na výrazné urýchlenie alebo rozšírenie rozsahu investície. V takýchto prípadoch sú na pomoc oprávnené iba dodatočné náklady súvisiace s úsilím o urýchlenie alebo rozšírenie rozsahu;
- n) pomoc musí podnieť príjemcu, aby uskutočnil investíciu, ktorú by bez pomoci neuskutočnil alebo by ju uskutočnil v obmedzenej miere či iným spôsobom. Komisia sa domnieva, že vzhľadom na výnimočné hospodárske výzvy, ktorým podniky čelia v dôsledku súčasnej krízy, vo všeobecnosti platí, že v prípade neposkytnutia pomoci by príjemcovia pokračovali vo svojej činnosti bez zmien za predpokladu, že pokračovanie v ich činnostiach bez zmien nebude znamenať porušenie práva Únie;
- o) členský štát musí zabezpečiť dodržiavanie zásady „nespôsobať významnú škodu“.

71. Komisia bude považovať pomoc na zvýšenie maximálnej kapacity existujúcich zariadení za zlučiteľnú s vnútorným trhom na základe článku 107 ods. 3 písm. c) ZFEÚ a neuskutoční ďalšie investície za predpokladu, že budú splnené tieto podmienky:

- a) existujúce zariadenie bolo pripojené do sústavy pred 1. októbrom 2022 a využívalo pomoc, ktorú schválila Komisia podľa článku 107 ods. 3 písm. c) ZFEÚ, alebo bolo oslobodené od notifikačnej povinnosti;
- b) pomoc je potrebná na zvýšenie maximálnej kapacity existujúcich zariadení tak, aby sa ich kapacita zvýšila až o 1 MW na jedno zariadenie alebo o ekvivalentnú hodnotu, pričom sa nerealizujú ďalšie investície;
- c) pomoc sa poskytne do 31. decembra 2023 a obdobie oprávnenosti na podporu v rámci opatrenia pomoci sa skončí 31. decembra 2023;
- d) pomoc spĺňa požiadavky stanovené v bode 70 písm. a), b), c), d), j) a k);
- e) pomoc v rámci tohto opatrenia sa nesmie kombinovať s inou pomocou na podporu rovnakej dodatočnej kapacity.

2.6. Pomoc na dekarbonizáciu priemyselných výrobných procesov prostredníctvom elektrifikácie a/alebo používaním obnoviteľného vodíka a vodíka vyrábaného pomocou elektriny pri splnení určitých podmienok a na opatrenia v oblasti energetickej efektívnosti

72. Okrem existujúcich možností dostupných v súlade s článkom 107 ods. 3 písm. c) ZFEÚ je štátna pomoc na uľahčenie investícií do dekarbonizácie priemyselných činností, najmä prostredníctvom elektrifikácie a technológií využívajúcich obnoviteľný vodík a vodík vyrábaný pomocou elektriny pri splnení podmienok bodu 73 písm. h), a do opatrení energetickej efektívnosti v priemysle súčasťou primeraného, potrebného a cieleného riešenia na zníženie závislosti od dovážaných fosílnych palív v kontexte ruskej vojenskej agresie proti Ukrajine. Určité dočasné zjednodušené postupy sú odôvodnené vzhľadom na naliehavú potrebu urýchliť tento proces rýchlej realizácie takýchto investícií.

⁽¹⁰⁴⁾ Rozdielová zmluva oprávňuje príjemcu na platbu rovnajúcu sa rozdielu medzi pevnou realizačnou cenou a referenčnou cenou – napríklad trhovou, za jednotku výkonu. Rozdielové zmluvy môžu obsahovať aj vratné platby od príjemcov daňovým poplatníkom alebo spotrebiteľom za obdobia, v ktorých referenčná cena presahuje realizačnú cenu.

73. Komisia bude považovať za zlučiteľnú s vnútorným trhom v zmysle článku 107 ods. 3 písm. c) ZFEÚ pomoc na investície, ktoré vedú k i) podstatnému zníženiu emisií skleníkových plynov z priemyselných činností, ktoré v súčasnosti závisia od fosílnych palív ako zdroja energie alebo suroviny; ii) podstatnému zníženiu spotreby energie pri priemyselných činnostiach a procesoch za predpokladu, že sú splnené všetky tieto podmienky:
- a) pomoc sa poskytuje na základe schémy s odhadovaným rozpočtom;
  - b) maximálna výška individuálnej pomoci, ktorú možno poskytnúť na podnik, nesmie v zásade presiahnuť 10 % z celkového rozpočtu k dispozícii pre takúto schému. Na základe náležitého odôvodnenia členského štátu poskytnutého Komisii môže Komisia akceptovať schémy, ktoré stanovujú poskytovanie individuálnej pomoci vo výške presahujúcej 10 % z celkového rozpočtu k dispozícii pre takúto schému;
  - c) pomoc sa poskytuje vo forme priamych grantov, vratných preddavkov, úverov, záruk alebo daňových zvýhodnení;
  - d) investícia ⁽¹⁰⁵⁾ musí príjemcovi umožniť dosiahnuť jeden alebo oba tieto ciele:
    - i) znížiť aspoň o 40 % v porovnaní so situáciou pred poskytnutím pomoci priame emisie skleníkových plynov z jeho priemyselného zariadenia, ktoré ako zdroj energie alebo surovinu v súčasnosti používa fosílna palivá, prostredníctvom elektrifikácie výrobných procesov alebo používaním obnoviteľného vodíka a vodíka vyrábaného pomocou elektriny pri splnení podmienok stanovených v bode 73 písm. h) ďalej ako náhrady fosílnych palív; na účely overenia zníženia emisií skleníkových plynov sa zohľadňujú aj skutočné emisie zo spaľovania biomasy ⁽¹⁰⁶⁾;
    - ii) znížiť spotrebu energie v priemyselných zariadeniach v súvislosti s podporenými činnosťami aspoň o 20 % v porovnaní so situáciou pred poskytnutím pomoci ⁽¹⁰⁷⁾;
  - e) pokiaľ ide o investície súvisiace s činnosťami, na ktoré sa vzťahuje systém obchodovania s emisiami (ETS), pomoc vedie k zníženiu emisií skleníkových plynov v zariadení príjemcu pod úroveň príslušných referenčných hodnôt pre bezodplatné pridelovanie emisných kvót stanovených vo vykonávacom nariadení Komisie (EÚ) 2021/447 ⁽¹⁰⁸⁾;
  - f) pomoc sa nesmie použiť na financovanie zvýšenia celkovej výrobnéj kapacity príjemcu;
  - g) ak sa pomoc poskytuje na investíciu do dekarbonizácie priemyslu spojenú s používaním obnoviteľného vodíka, členský štát musí zabezpečiť, aby sa používaný vodík vyrábal z obnoviteľných zdrojov energie v súlade s metódami stanovenými pre kvapalné a plynné palivá v doprave z obnoviteľných zdrojov nebiologického pôvodu v smernici (EÚ) 2018/2001;
  - h) pomoc sa môže poskytnúť aj na investície do dekarbonizácie priemyslu zahŕňajúcej používanie vodíka vyrábaného z elektriny v jednom z týchto prípadov:
    - i) vodík sa vyrába len počas hodín, v ktorých marginálna výrobná jednotka v ponukovej oblasti, kde sa elektrolyzér nachádza v obdobiach zúčtovania odchýlok, keď sa elektrina spotrebúva, je elektrárnou na výrobu elektrickej energie bez fosílnych palív. Vodík, ktorý sa vyrába počas hodín, v ktorých marginálna výrobná jednotka v ponukovej oblasti, kde sa elektrolyzér nachádza v obdobiach zúčtovania odchýlok, keď sa elektrina spotrebúva, je elektrárnou na výrobu elektrickej energie z obnoviteľných zdrojov, a ktorý už bol započítaný ako obnoviteľný vodík v zmysle bodu 73 písm. g), nemožno podľa tohto oddielu započítať druhýkrát;

⁽¹⁰⁵⁾ Pomoc na investície, ktorých cieľom je znížiť priame emisie skleníkových plynov alebo spotrebu energie, a to aj pod prahovými hodnotami uvedenými v bode 73 písm. d) tohto oznámenia, môže byť oslobodená od notifikačnej povinnosti za predpokladu, že sa dodržia pravidlá všeobecného nariadenia o skupinových výnimkách.

⁽¹⁰⁶⁾ Zníženie priamych emisií skleníkových plynov sa musí vyjadriť vzhľadom na priemerné priame emisie skleníkových plynov počas piatich rokov pred predložením žiadosti o pomoc (priemerné emisie za rok).

⁽¹⁰⁷⁾ Zníženie spotreby energie sa musí vyjadriť vzhľadom na spotrebu energie počas piatich rokov pred predložením žiadosti o pomoc (priemerná spotreba za rok).

⁽¹⁰⁸⁾ Vykonávacie nariadenie Komisie (EÚ) 2021/447 z 12. marca 2021, ktorým sa určujú revidované referenčné úrovne na účely bezodplatného pridelovania emisných kvót na obdobie rokov 2021 až 2025 podľa článku 10a ods. 2 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2003/87/ES (Ú. v. EÚ L 87, 15.3.2021, s. 29).

- ii) alternatívne sa vodík vyrába z elektriny odobratej zo sústavy a elektrolyzér vyrába vodík na taký počet hodín plného zaťaženia, ktorý sa rovná alebo je nižší ako počet hodín, počas ktorých bola marginálna cena elektriny v ponukovej oblasti stanovená zariadeniami vyrábajúcimi elektrickú energiu bez fosílnych palív; vodík vyrobený za počet hodín plného zaťaženia, ktorý sa rovná alebo je nižší ako počet hodín, počas ktorých bola marginálna cena elektriny v ponukovej oblasti stanovená zariadeniami vyrábajúcimi elektrickú energiu z obnoviteľných zdrojov, a ktorý už bol započítaný ako obnoviteľný vodík v zmysle bodu 73 písm. g), nemožno podľa tohto oddielu započítať druhýkrát;
- iii) alternatívne musí členský štát zabezpečiť, aby používaný vodík vyrábaný pomocou elektriny dosiahol úspory emisií skleníkových plynov počas životného cyklu najmenej 70 % oproti porovnateľnému fosílnemu palivu s hodnotou 94 g ekvivalentu CO₂/MJ a aby pochádzal z bezfosílnych zdrojov. Metóda výpočtu emisií skleníkových plynov pridelených elektrine by nemala viesť k zvýšenej spotrebe fosílnych palív v súlade s cieľmi REPowerEU. Na účely tohto oddielu možno použiť len podiel vyrobeného vodíka zodpovedajúci priemernému podielu elektriny z elektrární vyrábajúcich elektrickú energiu bez fosílnych palív v krajine výroby, nameraný dva roky pred daným rokom. Podiel vodíka vyrobeného v súlade so súčasným bodom, ktorý zodpovedá priemernému podielu elektriny z elektrární na výrobu elektrickej energie z obnoviteľných zdrojov v krajine výroby, nameraný dva roky pred daným rokom, nemožno podľa tohto oddielu započítať druhýkrát, pokiaľ už bol započítaný ako obnoviteľný vodík v zmysle bodu 73 písm. g);
- i) pomoc sa poskytuje do 31. decembra 2023 pod podmienkou, že zariadenie alebo vybavenie, ktoré sa majú financovať z investície, sa musia dokončiť a uviesť do plnej prevádzky do 30 mesiacov od dátumu poskytnutia alebo 36 mesiacov od dátumu poskytnutia v prípade investícií zahŕňajúcich používanie obnoviteľného vodíka a vodíka vyrábaného pomocou elektriny pri splnení podmienok stanovených v bode 73 písm. h). Ak sa lehota na dokončenie a zvedenie do prevádzky nedodrží, 5 % sumy poskytnutej pomoci sa musí vrátiť alebo znížiť mesačne po prvých troch mesiacoch omeškania, pričom sa musí zvýšiť na 10 % za mesiac omeškania po šiestom mesiaci, pokiaľ omeškanie nie je spôsobené faktormi mimo kontroly príjemcu pomoci a nebolo možné ho odôvodnene predvídať⁽¹⁰⁹⁾. Ak sa lehota na dokončenie a uvedenie do prevádzky dodrží, pomoc vo forme vratných preddavkov sa môže transformovať na granty; v opačnom prípade sa vratný preddavok vráti, a to v rovnomerných ročných splátkach splácaných počas piatich rokov po dátume poskytnutia pomoci;
- j) pomoc sa môže poskytnúť na investície, v prípade ktorých sa práce začali od 20. júla 2022; v prípade projektov, ktoré sa začali pred 20. júlom 2022, sa pomoc môže poskytnúť, ak je to potrebné na výrazné urýchlenie alebo rozšírenie rozsahu investície. V takýchto prípadoch sú na pomoc oprávnené iba dodatočné náklady súvisiace s úsilím o urýchlenie alebo rozšírenie rozsahu;
- k) pomoc sa nesmie poskytnúť len na účel splnenia platných noriem Únie⁽¹¹⁰⁾;
- l) pomoc musí podnietiť príjemcu, aby uskutočnil investíciu, ktorú by bez pomoci neuskutočnil alebo by ju uskutočnil v obmedzenej miere či iným spôsobom. Komisia sa domnieva, že vzhľadom na výnimočné hospodárske výzvy, ktorým podniky čelia v dôsledku súčasnej krízy, vo všeobecnosti platí, že v prípade neposkytnutia pomoci by príjemcovia pokračovali vo svojej činnosti bez zmien za predpokladu, že pokračovanie v ich činnostiach bez zmien nebude znamenať porušenie práva Únie;
- m) oprávnené náklady predstavujú rozdiel medzi nákladmi na podporovaný projekt a úsporami nákladov alebo dodatočnými príjmami v porovnaní so situáciou v prípade neposkytnutia pomoci počas životnosti investície;

⁽¹⁰⁹⁾ Tieto faktory by mohli zahŕňať napríklad povinné obmedzenie pohybu obyvateľstva v dôsledku pandémie alebo narušenie dodávateľského reťazca potrebného vybavenia pre projekty. Nezahŕňalo by to však oneskorenia pri získavaní požadovaných povolení pre projekt.

⁽¹¹⁰⁾ Ako sa vymedzuje v bode 19(89) oznámenia Komisie – Usmernenia o štátnej pomoci v oblasti klímy, ochrany životného prostredia a energetiky na rok 2022 (Ú. v. EÚ C 80, 18.2.2022, s. 1).

- n) intenzita pomoci nesmie presiahnuť 40 % oprávnených nákladov. Intenzita pomoci sa môže zvýšiť o 10 percentuálnych bodov v prípade pomoci poskytnutej stredným podnikom a o 20 percentuálnych bodov v prípade pomoci poskytnutej malým podnikom; Intenzita pomoci sa môže zvýšiť aj o 15 percentuálnych bodov v prípade investícií, ktorými sa znížia priame emisie skleníkových plynov aspoň o 55 % alebo spotreba energie aspoň o 25 % v porovnaní so situáciou pred investíciou ⁽¹¹¹⁾;
- o) alternatívne k požiadavkám stanoveným v bode 73 písm. m) a n) sa pomoc na podporu investícií môže poskytovať v rámci súťažného ponukového konania, ktoré je otvorené, jasné, transparentné a nediskriminačné, na základe objektívnych kritérií, ktoré sú vymedzené *ex ante* a minimalizujú riziko strategického predkladania ponúk. Aspoň 70 % celkových podmienok účasti uplatnených pri zoradení ponúk sa musí vymedziť z hľadiska pomoci na jednotku ochrany životného prostredia (napr. EUR na tonu zníženého CO₂ alebo EUR na jednotku uspokojenej energie). Rozpočet súvisiaci so súťažným ponukovým konaním musí byť záväzne obmedzený, čiže možno očakávať, že pomoc sa neposkytne všetkým uchádzačom;
- p) schéma musí byť navrhnutá tak, aby umožňovala riešiť neočakávané zisky, a to aj v časoch extrémne vysokých cien elektriny alebo zemného plynu, zavedením mechanizmu spätného vymáhania vymedzeného *ex ante*;
- q) pomoc v rámci tohto oddielu sa nesmie kombinovať s inou pomocou na tie isté oprávnené náklady.

2.7. Pomoc na ďalšie zníženie spotreby elektriny

- 74. Okrem existujúcich možností dostupných v súlade s článkom 107 ods. 3 písm. c) ZFEÚ a možností stanovených v tomto oznámení môže byť na dosiahnutie zníženia spotreby elektrickej energie, na ktoré sa vzťahujú články 3 a 4 nariadenia (EÚ) 2022/1854 ⁽¹¹²⁾, potrebná dočasná podpora. Táto podpora by mohla pomôcť zmierniť výnimočný nárast cien elektrickej energie znížením spotreby drahších technológií výroby elektrickej energie (v súčasnosti založených na plyne). Preto je rovnako dôležité zachovať stimuly na existujúce zníženie spotreby elektrickej energie a zabezpečiť súlad s cieľmi zníženia dopytu po plyne stanovenými v nariadení (EÚ) 2022/1369 ⁽¹¹³⁾. Vzhľadom na rozdiely medzi členskými štátmi je potrebné usmernenie, aby sa zabezpečilo, že flexibilita bude vymedzená kritériami zameranými na zabezpečenie rovnakých podmienok a zachovanie integrity jednotného trhu.
- 75. Komisia bude považovať pomoc na zníženie spotreby elektriny za zlučiteľnú s vnútorným trhom na základe článku 107 ods. 3 písm. b) ZFEÚ, ak sú kumulatívne splnené tieto podmienky:
  - a) pomoc musí poskytovať finančnú kompenzáciu len vtedy, ak sa takáto kompenzácia vypláca za ďalšiu elektrinu, ktorá nebola spotrebovaná v porovnaní s očakávanou spotrebou (tzv. kontrafaktuálny scenár) v príslušnej hodine bez súťažného ponukového konania uvedeného v bode 75 písm. e) (ďalej len „ďalšie zníženie spotreby“). Na určenie ďalšieho zníženia spotreby sa môžu použiť rôzne metodiky. S cieľom zabezpečiť, aby sa pomoc poskytovala len na ďalšie zníženie dopytu, by členské štáty mali vo všeobecnosti zohľadniť stimuly vyplývajúce z vyšších cien energií, všetky stimuly z iných podporných platieb a schém, poveternostné podmienky a riziko špekulácií;
  - b) pomoc musí byť navrhnutá tak, aby v prvom rade prispievala k dosiahnutiu cieľa zníženia spotreby elektrickej energie stanoveného v článkoch 3 a 4 nariadenia (EÚ) 2022/1854 ⁽¹¹⁴⁾. Ak je pomoc určená na prekročenie cieľov, členský štát musí preukázať existenciu dodatočných prínosov pomoci (napríklad zníženie nákladov na energetický systém alebo zníženie spotreby plynu), ktoré sú potrebné ⁽¹¹⁵⁾ a primerané na nápravu vážnej poruchy fungovania hospodárstva pri zachovaní vnútorného trhu;

⁽¹¹¹⁾ Zníženie priamych emisií skleníkových plynov alebo spotreby energie sa musí vyjadriť vzhľadom na priemerné priame emisie skleníkových plynov alebo spotrebu energie počas piatich rokov pred predložením žiadosti o pomoc (priemerné emisie/spotreba za rok).

⁽¹¹²⁾ Nariadenie Rady (EÚ) 2022/1854 zo 6. októbra 2022 o núdzovom zásahu s cieľom riešiť vysoké ceny energie (Ú. v. EÚ L 2611, 7.10.2022, s. 1).

⁽¹¹³⁾ Nariadenie Rady (EÚ) 2022/1369 z 5. augusta 2022 o koordinovaných opatreniach na zníženie dopytu po plyne (Ú. v. EÚ L 206, 8.8.2022, s. 1).

⁽¹¹⁴⁾ Nariadenie Rady (EÚ) 2022/1854 zo 6. októbra 2022 o núdzovom zásahu s cieľom riešiť vysoké ceny energie (Ú. v. EÚ L 2611, 7.10.2022, s. 1).

⁽¹¹⁵⁾ Takáto pomoc sa vo všeobecnosti bude považovať za potrebnú, ak prispieva k zníženiu spotreby plynu.

- c) pomoc sa musí poskytovať na základe schémy s odhadovaným objemom a rozpočtom;
- d) pomoc sa môže poskytovať v rôznych formách vrátane priamych grantov, úverov a záruk;
- e) pomoc sa musí poskytnúť v rámci súťažného ponukového konania, ktoré je otvorené, jasné, transparentné a nediskriminačné, na základe objektívnych kritérií, ktoré sú vymedzené *ex ante* a minimalizujú riziko strategického predkladania ponúk. Ak sa zistí riziko nadmernej kompenzácie, pomoc musí byť koncipovaná tak, aby bolo možné riešiť neočakávané zisky, napríklad zavedením mechanizmu spätného vymáhania poskytnutých prostriedkov vymedzeného *ex ante*;
- f) súťažné ponukové konanie (konania) by malo (mali) v zásade pripúšťať všetky možné spôsoby, ako dosiahnuť ďalšie zníženie spotreby, najmä:
- i) zmena spotreby alebo predchádzanie spotrebe elektrickej energie spotrebiteľmi;
  - ii) uskladňovanie energie u odberateľa (*behind-the-meter*) s cieľom znížiť spotrebu v čase špičky (okrem prípadov, keď by pomoc nevedla k žiadnemu ďalšiemu zníženiu spotreby) a
  - iii) zariadenia na výrobu elektrickej energie u odberateľa (*behind-the-meter*), ktoré nevyužívajú plyn ako palivo. Členské štáty sa môžu rozhodnúť vylúčiť výrobu z iných fosílnych palív;
- g) pokiaľ ide o bod 75 písm. f), schémy možno obmedziť na jednu alebo viacero kategórií príjemcov za jednej z týchto okolností:
- i) ak sú rozdiely v charakteristikách (napr. trvanie, frekvencia aktivácie) služieb, ktoré môžu potenciálni príjemcovia ponúkať, také, že ponuky na jednu MWh nemožno považovať za porovnateľné;
  - ii) ak členské štáty môžu Komisii preukázať, že hospodárska súťaž by nebola neprimerane narušená, alebo
  - iii) ak sa tým má zabezpečiť včasná realizácia (napr. rozšírením existujúcich schém).
- Schémy nesmú v žiadnom prípade obsahovať žiadne umelé obmedzenie alebo diskrimináciu. V súlade s článkom 17 smernice (EÚ) 2019/944 ⁽¹¹⁶⁾ sa schémy nesmú neprimerane obmedzovať na konkrétnych zákazníkov alebo skupiny zákazníkov vrátane agregátorov;
- h) kritériá oprávnenosti na účasť na súťažnom ponukovom konaní (súťažných ponukových konaniach) musia byť transparentné, objektívne a nediskriminačné. Príjemcovia musia už mať k dispozícii vhodný systém merania ⁽¹¹⁷⁾ alebo sa zaviazat, že ho nainštalujú pred zabezpečením ďalšieho zníženia spotreby. Z dôvodu administratívneho zjednodušenia sa môže na príjemcov uplatňovať požiadavka minimálnej veľkosti ponuky; v takom prípade nesmie minimálna veľkosť ponuky presiahnuť 10 MW a na dosiahnutie danej prahovej hodnoty musí byť povolená agregácia;
- i) aby príjemcovia mohli presne naceniť svoje ponuky, musia sa vymedziť jasné a objektívne kritériá, v rámci ktorých sa musí opísať, kedy sa aktivuje ďalšie zníženie spotreby príjemcu. Bude však možno potrebné zaviesť dostatočné záruky, napríklad určitú randomizáciu aktivácie, aby sa zabránilo povzbudzovaniu špekulácie, ako je umelá inflácia kontrafaktuálnych scenárov;
- j) aby sa predišlo negatívnym dôsledkom na spotrebu plynu, príjemcovia by sa mali zaviazat, že ich ďalšie zníženie spotreby elektrickej energie nebude viesť k zvýšeniu ich celkovej spotreby plynu. Navyše s cieľom zabezpečiť, aby pomoc znižujúca spotrebu elektriny počas hodín špičky prinášala výhody plynúce z presunu spotreby elektriny z hodín špičky na hodiny „mimo špičky“ ⁽¹¹⁸⁾, a zároveň nebránila dosiahnutiu cieľa znížiť celkovú spotrebu elektriny by sa mali príjemcovia zaviazat, že „mimo špičky“ nebudú spotrebúvať viac ako 150 % energie zodpovedajúcej kompenzovanému zníženiu spotreby elektrickej energie „počas špičky“;

⁽¹¹⁶⁾ Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/944 z 5. júna 2019 o spoločných pravidlách pre vnútorný trh s elektrinou a o zmene smernice 2012/27/EÚ (prepracované znenie) (Ú. v. EÚ L 158, 14.6.2019, s. 125).

⁽¹¹⁷⁾ T. j. merania, ktoré oddelene meria spotrebu v čase, keď sa požaduje ďalšie zníženie dopytu, a v čase, keď sa nepožaduje.

⁽¹¹⁸⁾ Čas „mimo špičky“ sa musí vymedziť tak, aby sa vo všeobecnosti zabránilo spotrebe elektrickej energie v čase, keď sa na jej výrobu používa plyn.

- k) v rámci súťažného ponukového konania musia byť príjemcovia vybraní na základe najnižších jednotkových nákladov ďalšieho zníženia spotreby (v EUR/MWh alebo ekvivalentnom vyjadrení⁽¹¹⁹⁾). Členské štáty môžu zaviesť dodatočné objektívne, transparentné a nediskriminačné kritériá hodnotenia na presadzovanie zelenších technológií potrebných na podporu plnenia cieľov Únie v oblasti ochrany životného prostredia;
- l) odmena sa musí poskytnúť každému príjemcovi na základe skutočného ďalšieho dosiahnutého zníženia spotreby (na rozdiel od ďalšieho zníženia spotreby, ktoré sa príjemca zaviazal dosiahnuť);
- m) pomoc nesmie neprimerane narušať riadne fungovanie vnútorného trhu s elektrinou. Členské štáty môžu pomoc sprístupniť cezhraničnej účasti;
- n) dodatočné zníženie spotreby, ktoré sa kompenzuje, sa musí uskutočniť v období uplatňovania príslušného (-ých) článku (-ov) nariadenia (EÚ) 2022/1854⁽¹²⁰⁾ alebo v prípade pomoci presahujúcej tieto ciele do 31. decembra 2023;
- o) kumulácia s inými opatreniami štátnej pomoci je možná, pokiaľ sa zabráni nadmernej kompenzácii napríklad tým, že sa zabezpečí, aby sa pomoc poskytla prostredníctvom otvoreného súťažného ponukového konania. V každom prípade pomoc nemožno poskytnúť, ak pokrýva oprávnené náklady, na ktoré sa už vzťahujú iné opatrenia štátnej pomoci.

3. MONITOROVANIE A PODÁVANIE SPRÁV

- 76. Členské štáty musia do 12 mesiacov odo dňa poskytnutia pomoci uverejniť príslušné informácie o každej individuálnej pomoci nad 100 000 EUR⁽¹²¹⁾ poskytnutej podľa tohto oznámenia a nad 10 000 EUR⁽¹²²⁾ v sektoroch poľnohospodárskej prvovýroby a rybárstva, a to na súhrnnom webovom sídle venovanom štátnej pomoci alebo v príslušnom IT nástroji Komisie⁽¹²³⁾.
- 77. Pokiaľ ide o opatrenia pomoci podľa oddielu 2.4 tohto oznámenia, ak celková pomoc na podnik presahuje 50 miliónov EUR, členské štáty musia do svojich schém zahrnúť požiadavku, aby príjemca do jedného roka od poskytnutia pomoci predložil orgánu poskytujúcemu pomoc plán, v ktorom sa uvádza, ako príjemca zníži uhlíkovú stopu svojej spotreby energie alebo ako bude plniť ktorúkoľvek z požiadaviek týkajúcich sa ochrany životného prostredia alebo bezpečnosti dodávok opísaných v bode 33 tohto oznámenia. Táto požiadavka sa uplatňuje od 1. januára 2023.
- 78. Členské štáty musia Komisii predkladať výročné správy⁽¹²⁴⁾.
- 79. Členské štáty musia zabezpečiť, aby sa viedli podrobné záznamy o poskytovaní pomoci, na ktorú sa vzťahuje toto oznámenie. Tieto záznamy, ktoré musia obsahovať všetky informácie potrebné na preukázanie toho, že boli dodržané potrebné podmienky, sa musia archivovať 10 rokov od poskytnutia pomoci a na požiadanie predložiť Komisii.
- 80. Komisia môže požiadať o dodatočné informácie o poskytnutej pomoci, najmä s cieľom overiť, či sa dodržali podmienky stanovené v rozhodnutí Komisie o schválení opatrenia pomoci.

⁽¹¹⁹⁾ Napríklad, ak sú príjemcovia vybraní na základe ceny za kapacitu (EUR/MW) na účely zníženia spotreby počas pevne stanoveného počtu hodín. V tomto prípade sa počet hodín musí vymedziť *ex ante*.

⁽¹²⁰⁾ Nariadenie Rady (EÚ) 2022/1854 zo 6. októbra 2022 o núdzovom zásahu s cieľom riešiť vysoké ceny energie (Ú. v. EÚ L 261I, 7.10.2022, s. 1).

⁽¹²¹⁾ Ide o informácie požadované v prílohe III k nariadeniu Komisie (EÚ) č. 651/2014 zo 17. júna 2014 a v prílohe III k nariadeniu Komisie (EÚ) č. 702/2014. Pri vratných preddavkoch, zárukách, úveroch, podriadených úveroch a iných formách pomoci sa nominálna hodnota podkladového finančného nástroja musí zadávať za každého príjemcu. Pri daňových a platobných zvýhodneniach možno výšku individuálnej pomoci uvádzať v rozpätiach.

⁽¹²²⁾ Ide o informácie požadované v prílohe III k nariadeniu Komisie (EÚ) č. 702/2014 a v prílohe III k nariadeniu Komisie (EÚ) č. 1388/2014 zo 16. decembra 2014. Pri vratných preddavkoch, zárukách, úveroch, podriadených úveroch a iných formách pomoci sa nominálna hodnota podkladového finančného nástroja musí zadávať za každého príjemcu. Pri daňových a platobných zvýhodneniach možno výšku individuálnej pomoci uvádzať v rozpätiach.

⁽¹²³⁾ Verejné vyhľadávanie v databáze transparentnosti poskytovania štátnej pomoci umožňuje prístup k informáciám o konkrétnych prípadoch štátnej pomoci, ktoré poskytli členské štáty v súlade s európskymi požiadavkami na transparentnosť štátnej pomoci, a možno ich nájsť na adrese <https://webgate.ec.europa.eu/competition/transparency/public?lang=sk>.

⁽¹²⁴⁾ Ú. v. EÚ L 140, 30.4.2004, s. 1.

81. S cieľom monitorovať vykonávanie tohto oznámenia môže Komisia požiadať členské štáty, aby poskytli súhrnné informácie o využívaní opatrení štátnej pomoci na nápravu vážnej poruchy fungovania hospodárstva v dôsledku súčasnej krízy a súvisiacich reštriktívnych opatrení.

4. ZÁVEREČNÉ USTANOVENIA

82. Komisia uplatňuje toto oznámenie od 28. októbra 2022. Komisia uplatňuje ustanovenia tohto oznámenia na všetky opatrenia notifikované od 28. októbra 2022, ako aj na opatrenia notifikované pred týmto dátumom.
83. Týmto oznámením sa nahrádza dočasný krízový rámec prijatý 23. marca 2022 ⁽¹²⁵⁾ v znení zmien z 20. júla 2022 ⁽¹²⁶⁾ (ďalej len „predchádzajúci dočasný krízový rámec“). Predchádzajúci dočasný krízový rámec sa zrušuje s účinnosťou od 27. októbra 2022.
84. Celkovo pomoc poskytnutá podľa oddielov 2.1 až 2.3 predchádzajúceho dočasného krízového rámca a pomoc poskytnutá podľa rovnakých príslušných oddielov tohto oznámenia nemôžu nikdy prekročiť stropy pomoci stanovené v príslušných oddieloch tohto oznámenia. Pokiaľ ide o oddiel 2.4, pomoc poskytnutá na základe predchádzajúceho dočasného krízového rámca a pomoc poskytnutá podľa tohto oznámenia nemôžu prekročiť stropy pomoci stanovené v tomto oznámení na rovnaké oprávnené obdobie. Pomoc poskytnutú podľa oddielov 2.5 a 2.6 predchádzajúceho dočasného krízového rámca nemožno kumulovať s pomocou poskytnutou podľa rovnakých príslušných oddielov tohto oznámenia, ak pokrýva rovnaké oprávnené náklady.
85. V súlade s oznámením Komisie o určení pravidiel uplatniteľných na posúdenie neoprávnene poskytnutej štátnej pomoci ⁽¹²⁷⁾ Komisia uplatňuje toto oznámenie na nenotifikovanú pomoc, ak sa pomoc poskytne od 28. októbra 2022.
86. Vo všetkých ostatných prípadoch bude Komisia uplatňovať pravidlá stanovené v dočasnom krízovom rámci platnom v čase poskytnutia pomoci.
87. Komisia zreviduje všetky oddiely tohto oznámenia pred 31. decembrom 2023 na základe dôležitých aspektov hospodárskej súťaže alebo hospodárskych aspektov, ako aj vývoja medzinárodnej situácie. Pokiaľ to bude užitočné, Komisia môže poskytnúť aj ďalšie vysvetlenie svojho prístupu k špecifickým otázkam.
88. Komisia v úzkej spolupráci s dotknutými členskými štátmi zabezpečí rýchle posúdenie opatrení po jednoznačnej a úplnej notifikácii opatrení, na ktoré sa toto oznámenie vzťahuje. Členské štáty by mali Komisiu informovať o svojich zámeroch a oznámiť jej úmysly zaviesť príslušné opatrenia, a to čo najskôr a čo najúplnejšie. Komisia bude v tomto procese členskými štátom poskytovať usmernenie a pomoc.

⁽¹²⁵⁾ Ú. v. EÚ C 131I, 24.3.2022, s. 1.

⁽¹²⁶⁾ Ú. v. EÚ C 280, 21.7.2022, s. 1.

⁽¹²⁷⁾ Ú. v. ES C 119, 22.5.2002, s. 22.

PRÍLOHA I

Obzvlášť zasiahnuté odvetvia a pododvetvia ⁽¹⁾

	Kód NACE	Opis
1	0510	Ťažba čierneho uhlia
2	0610	Ťažba ropy
3	0710	Dobývanie železných rúd
4	0729	Dobývanie ostatných neželezných kovových rúd
5	0891	Ťažba chemických a hnojivových minerálov
6	0893	Ťažba soli
7	0899	Iná ťažba a dobývanie i. n.
8	1041	Výroba olejov a tukov
9	1062	Výroba škrobu a škrobových výrobkov
10	1081	Výroba cukru
11	1106	Výroba sladu
12	1310	Príprava a spriadanie textilných vlákien
13	1330	Konečná úprava textilu
14	1395	Výroba netkaného textilu a výrobkov z neho okrem odevov
15	1411	Výroba kožených odevov
16	1621	Výroba dosiek a drevených panelov
17	1711	Výroba celulózy
18	1712	Výroba papiera a lepenky
19	1910	Výroba produktov koksárenských pecí
20	1920	Výroba rafinovaných ropných produktov
21	2011	Výroba priemyselných plynov
22	2012	Výroba farbív a pigmentov
23	2013	Výroba ostatných základných anorganických chemikálií
24	2014	Výroba ostatných základných organických chemikálií
25	2015	Výroba hnojív a dusíkatých zlúčenín
26	2016	Výroba plastov v primárnej forme
27	2017	Výroba syntetického kaučuku v primárnej forme
28	2060	Výroba umelých vlákien
29	2110	Výroba základných farmaceutických výrobkov
30	2311	Výroba plochého skla
31	2313	Výroba dutého skla

(¹) (Pod)odvetvia uvedené na základe ich intenzity emisií a intenzity obchodu zodpovedajú odvetviám a pododvetviám uvedeným v delegovanom rozhodnutí Komisie (EÚ) 2019/708 z 15. februára 2019, ktorým sa dopĺňa smernica Európskeho parlamentu a Rady 2003/87/ES, pokiaľ ide o určenie zoznamu odvetví a pododvetví, ktoré sa v období rokov 2021 až 2030 považujú za odvetvia a pododvetvia s rizikom úniku uhlíka (Ú. v. EÚ L 120/20, 8.5.2019, s. 20).

32	2314	Výroba sklenených vlákien
33	2319	Výroba a spracovanie ostatného skla vrátane technického skla
34	2320	Výroba žiaruvzdorných výrobkov
35	2331	Výroba keramických obkladačiek a dlaždíc
36	2332	Výroba tehál, obkladačiek a stavebných výrobkov z pálenej hliny
37	2341	Výroba domácich a dekoratívnych keramických predmetov
38	2342	Výroba keramického sanitárneho vybavenia
39	2351	Výroba cementu
40	2352	Výroba vápna a sadry
41	2399	Výroba ostatných nekovových minerálnych výrobkov i. n.
42	2410	Výroba surového železa a ocele a ferozliatin
43	2420	Výroba rúr, rúrok, dutých profilov a súvisiaceho príslušenstva z ocele
44	2431	Ťahanie tyčí za studena
45	2442	Výroba hliníka
46	2443	Výroba olova, zinku a cínu
47	2444	Výroba medi
48	2445	Výroba ostatných neželezných kovov
49	2446	Spracovanie jadrového paliva
50	2451	Odlievanie železa

	Kód Prodcod	Opis
1	81221	Kaolíny a ostatné kaolínové íly
2	10311130	Mrazené zemiaky, spracované alebo konzervované (vrátane zemiakov varených alebo čiastočne varených v oleji a potom zmrazených, s výnimkou zemiakov v octe alebo kyseline octovej)
3	10311300	Sušené zemiaky v podobe múky, krupice, vločiek, granúl a drviny
4	10391725	Koncentrovaný rajčiakový pretlak a pasta
5	105122	Prášok z plnotučného mlieka
6	105121	Sušené odtučnené mlieko
7	105153	Kazeín
8	105154	Laktóza a laktózový sirup
9	10515530	Srvátka a upravená srvátka v prášku, granulách alebo v ostatných pevných formách, tiež zahustená alebo obsahujúca pridané sladidlá
10	10891334	Pekárske kvasinky
11	20302150	Sklotvorné emaily (smalty) a glazúry, engoby a podobné prípravky pre keramický priemysel, smaltovne alebo sklárne
12	20302170	Tekuté listre a podobné prípravky; sklenené frity a ostatné sklo vo forme prášku, granúl alebo šupiniek
13	25501134	V otvorenej zápustke kované železné časti pre prevodové hriadele, vačkové hriadele, kľukové hriadele a kľuky a pod.

PRÍLOHA II

Tabuľka zhody

Dočasný krízový rámec prijatý 23. marca 2022 v znení zmien z 20. júla 2022		Tento dočasný krízový rámec	
Body	1 – 14	Body	1 – 14
Bod	14a	Bod	15
		Nové body	16 – 17
Bod	15	Bod	18
Bod	16	Bod	19
Bod	17	Bod	20
Bod	18	Bod	21
Bod	19	Bod	22
		Nové body	23 – 24
Bod	20	Bod	25
Bod	21	Bod	26
Bod	22	Bod	27
Bod	23	Bod	28
		Nové body	29, 30, 31 a 32
Bod	24	Bod	33
Bod	25	Bod	34
Bod	25a	Bod	35
Bod	26	Bod	36
Bod	26a	Bod	37
Bod	26b	Bod	38
Bod	26c	Bod	39
Bod	26d	Bod	40
Bod	27	Bod	41
Bod	28	Bod	42
Bod	29	Bod	43
Bod	30	Bod	44
Bod	31	Bod	45
Bod	32	Bod	46
Bod	33	Bod	47
Bod	34	Bod	48
Bod	35	Bod	49
Bod	36	Bod	50
Bod	37	Bod	51
Bod	38	Bod	52

Bod	39	Bod	53
Bod	40	Bod	54
Bod	41	Bod	55
Bod	42	Bod	56
Bod	43	Bod	57
Bod	44	Bod	58
Bod	45	Bod	59
Bod	46	Bod	60
Bod	47	Bod	61
		Nové písmeno	61 g)
Bod	47 g)	Bod	61 h)
Bod	47 h)	Bod	61 i)
Bod	48	Bod	62
Bod	49	Bod	63
Bod	50	Bod	64
Bod	51	Bod	65
Bod	52	Bod	66
Bod	53	Bod	67
		Nový bod	68
Bod	53a	Bod	69
Bod	53b	Bod	70
		Nový bod	71
Bod	53c	Bod	72
Bod	53d	Bod	73
		Nové body	74 a 75
Bod	54	Bod	76
		Nový bod	77
Bod	55	Bod	78
Bod	56	Bod	79
Bod	57	Bod	80
Bod	58	Bod	81
Bod	59	Bod	82
		Nové body	83, 84, 85 a 86
Bod	60	Bod	87
Bod	61	Bod	88